

MAREC 1922.

Nº III.

ЗАРЯ-ЗАРА

ВЪСТНИКЪ РУССКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ
МЫСЛИ И СЛАВЯНСКОЙ ВЗАИМНОСТИ

GLASILO RUSKE NARODNE MISLI IN
VSESLOVANSKE VZAJEMNOSTI

ГЛАСИЛО РУСКЕ НАРОДНЕ МИСЛИ
И СВЕСЛОВАНСКЕ УЗАЈАМНОСТИ

GLASILO RUSKE NARODNE MISLI I
SVESLOVANSKE UZAJAMNOSTI

UREJUJE ANDR. R. MILEVSKI
РЕДАКТОРЪ-ИЗДАТЕЛЬ А. Р. МИЛЕВСКИЙ.

CELJE (JUGOSLAVIJA)

Издательство А. Р. Милевскаго.

Исполнение различн.
типографскихъ
работъ на всѣхъ
языкахъ.

Издание книгъ и брошюръ.

Celje, Jugoslavija.

TISKARNA A. RODÉ
CELJE, RAZLAGOVA ULICA ŠT. 12.

Vizitke, poročna naznanila, zavitki, pisma, računi, vabila, lepaki, letaki, posmrtnice, cirkularji, stroškovniki, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah okusno in ceno.

Lastna knjigoveznica
izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela.

Izdelovanje štamplij iz kavčuka.

**DRŽAVNO ZDRAVILIŠČE
ROGAŠKA SLATINA**

Postaja Grobelno, iz Grobelnega z lokalnim vlakom do Rogaške Slatine. Na progi Zagreb-Zidanimost-Grobelno-Pragersko-Maribor.

Zdravilišče s pitno vodo iz treh vreleev (Tempel, Styria in Donati).

Najboljše staro izkušeno sredstvo pri **obolenju želodca in črevesa in prebavi sploh**, najbolj izkušeno sredstvo pri vseh boleznih presnavljanja (sladkosečnost), diabetes, debelost, putika, sredstvo proti tvorenju kamnov kot so: žolčni, ledvični in mehurni kamni, najprimernejše zdravilišče za vsa kronična obolenja srca, nedosegljivi pripomočki pri zdravljenju kroničnih bolezni krvi.

Pitne kure, hidro-elektro-mehano-terapija, solnčne, zračne, plavalne kopeli, inhalatorij, **oglično kisle kopeli**, solne (po originalu iz Bad Hall) aromatične (smrečne) kopeli, terenska kura, lečenje z mlekom in siratko.

Gorska pitna voda 228 m nad morjem.

Sezona traja od 1. maja do 30. septembra.

Stalni poštni, telefonski in brzojavni urad.

Velika dvorana — kino-gledišče — kavarna — slaščičarna — krite terase in sprehajališča.

Dnevno dva koncerta vojaške godbe.

Za vsakovrstne zabave je preskrbljeno kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. Reunioni, umetniški koncerti, tombole, plesi, gledališke predstave, izleti itd. Krasni isprehodi v gozdni okolici.

Znaten popust v pred- in poseziji.

Zahtevajte prospekte!

Državno zdravilišče Rogaška Slatina.

„ЗАРЯ“ - „ZARJA“

Urednik in izdajatelj A. R. Milevski.

GLASILO RUSKE NARODNE MISLI IN VSESLOVANSKE VZAJEMNOSTI.

Izhaja mesečno v Celju na ruskem, slovenskem, srbskem in hrvaškem jeziku.

Naročnina ter inserati naj se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO „ZARJE“, CELJE, SLOVENIJA, JUGOSLAVIJA.

SVET BREZ MIRU.

(POSKUS NOVOLETNE KRONIKE.)

Leto 1922. se je začelo za Evropo v atmosferi težkega razočaranja in skrbi za bodočnost. Topovi molče 3 leta, ali v Evropi ni miru. Akutna kriza svetovne vojske je postala kromična in izmučeni svet čaka še do sedaj na tiho življenje, mir in blagostanje, ki se je končalo v letu 1914.

To povojno perijodo zgodovine označujejo tri črte:

Najprej, popolna nesposobnost onih držav, ki se smatrajo za voditeljice sveta, da rešijo sporna vprašanja in da upostavijo na rezultatih svetovne vojne saj nekak stanovitni red. Zato imamo nebroj zgledov. Liga narodov, ki naj bi bila obče svetovno sodišče, posredovalka in vez narodov, je postala malone objekt za vseobči zasmeh; njen ugled je enak ničli, pa so še celo novine nehale priobčevati poročila o njenih sejah. Po poročilu nadarjenega francoskega časnikarja Pernana je postal Carigrad torišče divje spekulacije, anarhije in nekaznovanih zločinov, odkar so te države prevzele njegovo upravo, in Turkom je uspelo zaradi maloazijskega gričevja in pustinj, da so se pojavili na pozornici političnega življenja, dočim se Francozi sami pogajajo z Angoro kot kako državo. Konečno — najznačilnejši pojav — sovjetska vlada — katera je zavzemala od početka najnepomirljivejše stališče napram antanti, o kateri je znano, da jo je vodila Nemčija in da še sedaj brani njene interese — je skoro priznana od vseh držav, katere so komaj pred tremi leti nazivale boljševike razbojniško družbo in podpirale ruske patrijote v njihovem stremljenju, da vzpostavijo pravo Rusijo. Kakšen ugled ali spoštovanje more imeti vlada ali stranka, ki ima sicer moč, ako nima načela, še manj pa stanovitnega pravca o zadržanju, ali ako nima niti razumevanja za lastne interese; kajti komu ni jasno, da so boljševiki — najsi so prepričani komunisti ali enostavni razbojniki — sovražniki kapitalističnega reda in onih razredov, ki zavzemajo sedaj v Evropi vodilno mesto.

Drugič — moment, katerega preživljamo stoji v znamenju poostrenja nasprotstev, nezaupanja in zdržnosti narodov, kar znači korak nazaj, tudi tedaj, ako ga primerjamo celo z 19. stoletjem. Bivši sobojevniki svetovne vojne — Francozi in Angleži — počaščujejo se neprestano preko kanala s predbacivanji in grožnjami in diplomatije napenjajo svoje skrajne sile, da hlinijo nadaljni obstoj prejšnjega prijateljstva. Male narode je popadla megalomanija, in oni mislijo, da jo bodo utolažili, ako odtrgajo od soseda kak okraj. Mala Georgija je podjarmila celó abhasko plemo, Finska je poizkusila vzeti Alandske otoke, Poljska in Litavska si ne moreta na noben način razdeliti med seboj Vilenske Gubernije. Nove demokracije se niso pokazale nič manj imperijalistične od starih imperatorjev.

Tretjič — kot posledica prvega in drugega — gospodarske zveze med narodi so se pretrgale celo tam, kjer niso bile vsled vojne pretrgane, n. pr. med Avstrijo in Ogrsko, Poljsko in Rusijo, a plačilo za vse te pogrške je grozna gospodarska kriza. Neslutena nezaposlenost je zavladala v svetu, na Angleškem je 2.000.000 nezaposlenih, v Ameriki dvakrat toliko, ruski narod umira od lakote na najbogatejši zemlji, Evropejci ječe vsled draginje in pomanjkanja blaga, obkoljeni od počivajočih tovarov in praznih ladij, katere bi dali skoraj zastoj onemu, ki bi hotel z njimi kaj voziti.

Ni pa vojna sama temu kriva. Koren zla tiči globlje, v vsej zgradbi sedanje kulture in v duhu, ki se je vzgajal v evropskih narodih eno celo stoletje sem.

Skozi eno stoletje se je vbijalo narodom v glavo, da so gospodarski interesi važnejši od vsega drugega na svetu: „enrichisez vous“ je postalo geslo ne le buržoazije. Tehnični napredek je uslepil pogled in uspaval vest. Brezmejno tekmovalstvo in borba za

tržišča je postala glavni motiv državne politike in sposobnost, da se soseda ujame in svoje osreči, končna beseda politične modrosti. Da bi bila to borba za vsakdanje potrebe, bi se dala razumeti in bila bi neizbežna. Ali to je borba za bogastvo, za nadvlado, za izkoriščanje sosedov. Ne zadovoljujejo se državniki z ustrežanjem sedanjim potrebam držav, marveč gledajo v daljno bodočnost, osvajajo kolonije, katerih ne bo mogla niti deca sedanjih državnikov izčrpati — to je rezerva za bodočnost. Kadar stopijo na ta pota, se cede sline bres prestanka in izmirjenja med tekmece ni in ga ne more biti. Nemčija je s svojim imperijalizmom in lakomnostjo vzbunila vse, precenjevala je svoje moči in zadala odločilni udarec. Nemčija je bila odurni izraz občega duha, ki z zmago antante ni izginil, zmanjšalo se je le število nasprotnikov, svetovnih gospodarjev.

In zato ne more nobena svetovna konferenca — najsi je v Washingtonu, Canesu, Tokiju ali Genovi — prinesiti svetu miru.

Drugi koren krize je v navadi Evrope, da hoče udobno živeti. Kultura je nudila narodom — celo nižjim stanovom — tako udobnost, o kakeršni preje niti kralji niso sanjali. Ali ta kultura se je vzdrževala le s silnim, napornim in nepretrganim delom in s stalnim obtokom svetovnega kapitala. Vojna ni uničila samo veliko množino vrednosti, ustavila je proizvajalno delo, prekinila obtok kapitala, a špekulacija ga je odvedla od produktivnega učinkovanja na navadno posredovanje. Z vojno pretrgane zveze se upostavljajo ravno tako težko, kot telesu mišice, ki so od ran pretrgane. Evropa tega neče priznati in je tudi s tem zadovoljna. Ona, ki se ni mogla ogniti vojni, noče biti sedaj skromna in se vrniti v jednostavnost 18. stoletja. Realnost bo prisilila množico, da bo skromna, ali novi iz vojne in špekulacije izšli gornji sloji nočejo z ničemur računati, pohujšujejo s svojim zgledom nižje sloje in zavračajo s tem krizo v brezkončnost.

Iz vsega tega izvirajo prekomerni izdatki držav, neizmerne emisije papirnatega denarja, brezvrednost valute in vse globlje propadanje v blato. Evropa je podobna bankrotnemu gospodarju, čegar posestvo je čez in čez zadolženo, on sam pa pada obkrožen od oderuhov v konkurz. On želi še danes pokazati, da je velik gospod, pa prodaja svoje blago, zastavlja srebrne žlice in postavlja vse na posledno karto, da prevara sebe in ostali svet z iluzijo bogastva in prestiža. Upniki Amerikanci poznajo vrednost tega prestiža in stavljajo še pred potovanjem na konferenco v Genovi svoje pogoje, da naj bankrotni gospodar zmanjša svoje vojske, preneha izdajati vedno manj vredne menične bankovce, in ne razmetava denarja.

Pot k poboljšanju položaja ovirajo tudi vladajoči demokratični predsodki. Tu zopet trčimo na razočaranja v demokraciji: ona se ni pokazala nič manj zapravljiva od starih avtokracij, a še manj sposobna,

da poboljša porušeno blagostanje. Žavest lastne moči, pridobljena z izkušnjami v vojski, ki se je vodila z velikimi oboroženimi narodi, je vlila v te mase težnjo — povsem pravično in razumljiva — da popravijo svoj položaj. Ali to je dovedlo do zmanjšanja kvantitete in intenzivnosti dela ravno v času, ko je bila potrebna največja napetost v delu, da se izlečijo vojne rane. Vemo, kako je povsod padla produktivnost dela, da ne govorimo o bajeslovnem brezdellju in razuzdanosti sovjetske Rusije. Narod je trpel vsled draginje in pomanjkljivosti blaga, a ni razumel, da je v njegovih lastnih rokah sredstvo za borbo proti zlu, celo tudi proti špekulaciji sami, ker je ona samo plod okoliščin. Socijalizem, ki se ponaša kot oznanjevalec novega produktivnejšega družabnega reda, se je izvrgel v nasprono kot v slavo in opravičbo Heglove sheme, na katero se je upiral Marks.

Demokratske institucije so s svoje strani preprečevale ozdravljenje krize. Tam, kjer nastopa kot gospodar položaja masa, se mora računati z njenimi željami, interesi in celo predsodki. Ko se je predložila Amerikancem metoda likvidacije krize s konverzijo evropskih dolgov, so odgovorili, da tega ne morejo storiti, ker je javno mnenje v državi temu nasprotno — kar je bilo povsem prav za to republikansko državo. Ali francoski, ravnotako republikanski časopisi so odvrnili z nevoljo, da se v najvažnejših finančnih vprašanjih ne more postaviti za sodnike množica nevesčih ljudi, od katerih vsak gleda samo na svoje majhne interese — kar je istotako povsem pravilno.

Sicer je eden od prvih postulatov sedanje krize zmanjšanje državnih budžetov, a pred vsem zmanjšanje uradništva, katerega število je med vojno zelo naraslo. Tak predlog ali mera, ki vzame množici ljudi kruh in privilegirani položaj — preti, da uniči dober glas vsakega parlamentarca, kateri bi ju predložil, a ministri bi prišli v nevarnost, da izgube svoje portfelje. „Imeti se mora drznost, biti nepopularen“, govore sedaj na Francoskem in se spominjajo ministra, ki je znal zmanjšati svoje uradništvo na predvojno število, kot junaka. Ali takih junakov je v vseh parlamentarnih državah malo, in to je razlog, da tudi državni izdatki napredujejo in povzročajo nove emisije papirnatega denarja, a te zopet novo podraženje življenja, odtod ponovne zahteve po povečanju plač, nove emisije itd. Avstrija doživlja take krize vsak mesec, ali tudi delavna Nemčija je krenila na isto stezo in sedanje železničarske stavke so etapa na tem usodepolnem potu.

Konečno odpirajo sedanje, v veliki meri preživele parlamentarne institucije politikom pota k sodelovanju v različnih finančnih podjetjih, katera te ljudi obogatujejo z raznimi sinekurami. Za te sinekure se v parlamentu odreja borbijancem ugodne mere ali se celo za njih neugodne odredbe preprečujejo. Znano je, da nemška vlada ne sme terjati od svojih finan-

čnikov niti toliko davka, kolikor bi ga lahko plačali. Ta zvezanost borze s politiko je rakrana naše dobe in ruši politični svet. Kvarna je tudi zato, ker s svojim lahkim obogatitjem in zunanjim sijajem vodi na pot politike nadarjene ljudi, kateri bi bili bolj koristni za produktivno delo. Amerika, ki je preživela prvi stadij demokracije, je zapazila že na srečo kvarnost tega, zato sedaj tam stopajo vsi energični in sposobni ljudje v industrijo in trgovino, a s politiko se bavijo ljudje drugovrstnih služb, pri razširjeni decentralizaciji pa ne more niti vlada učiniti mnogo škode. Odtod ta nenavadni razvitek špekulacije v Evropi, odtod ono nepojmljivo omahovanje v politiki, recimo Lloyd George, prikupovanje boljšeniškom, podpiranje sovjetske vlade, katera upropašča Evropo obenem z Rusijo, obetajo se močnim finančnim krogom velike in bogate milosti v obliki koncesij, a za naivne pristaše socialističnih sekt ostanejo velike fraze o diktaturi sveta, o bodočem raju itd. Tako se evropsko človeštvo odvrta z dveh strani s pota trdega produktivnega dela — katero jedino more svet odrešiti od fantazije in špekulacije.

Pa neglede na vse to, je še globlji psihološki razlog za neznosnost položaja. Narodi nimajo ničesar, s čemer bi mogli duševno živeti. Celo oni, ki se vse se le nad svojo zmago, ki so na višini bogastva in moči, čutijo neko nezadovoljstvo, praznino, saj ti niso

dali človeštvu ničesar, „niti kake plodovite ideje, niti od genija započetega dela“. To spoznanje praznote naše dobe tlači vse brez razlike. To spoznanje ni nič novega, ali sedaj po vojni in njegovih nebrojnih žrtvah se nam zdi, da je še težje. Zato nimajo sedanji voditelji nobenega ugleda med narodom, zato sta naše življenje in civilizacija tako negotove. Nihče ne veruje v civilizacijo in nikomur ni ona v resnici dragocena. S samo udobnostjo še ni vse storjeno, od samega kruha se ne da živeti. To je tudi razlog za boljševizem v polzavednih masah. Ne obsojajmo tega razpoloženja in ne pomilujmo onih, ki ne polagajo važnosti na zunanjo kulturo — to je dokaz da človeštvo še ni povsem zakrknjeno, da brli v njem še vedno božja iskra in da vsled sklede leče ne bo ponehalo iskati božjega carsta. Ali tega naravno ne bodo dosegli komunisti in groba sila, to je istotako ena od velikih blodenj naše dobe, znak njene krize. Samo povratek k resničnemu idealizmu, zmožnemu in produktivnemu delu, rednemu občevanju med narodi, bode pomogel, da se kriza prebrodi. Mi Rusi, ki smo toliko tega preživeli, sedaj oropani vsake kulture, blodeči kot tujci v tujem, često za nas sovraženem življenju, moremo bolje od koga drugega stvari razumeti, presoditi, in mogoče je nam po ideji Dostojevskega prisojeno, da najdemo človečansko besedo, katera bode dala narodom novi resnični mir.

OTROCI V SOVJETSLI RUSIJI.

Neprestano trgovanje z različnimi predmeti, s katerim se bavijo otroci po ulicah kljub kategorični prepovedi, da ne smejo trgovati osebe pod 18. letom, izziva vrsto člankov in pisem na uredništvo z odnosnimi projekti o borbi proti vse večjemu zlu otroške špekulacije, ki krije v sebi resno socialno nevarnost.“

Tako pišejo moskovska „Izvestija“ v članku „Otroška malopridnost in špekulacija“. Časopis podaja podatke o borbi proti otroški pokvarjenosti. „Do poslednje dobe sta delovali v Moskvi dve komisiji, v marcu se je osnovala še ena, izrecno v zvezi z razrastjo otroške pokvarjenosti. V teku prvega leta (od februarja minolega leta do januarja tega leta) je prišlo samo pri eni teh komisij do 8500 pravn, a tekom meseca februarja tega leta do 1180 pravn.

Tu se pa mora opomniti, da te številke ne predočujejo pravega dejstva, ker ne pride ogromna množica zasačenih otrok pred te komisije, temveč prihaja v roke izrednih komisij za pobijanje špekulacije in protirevolucije (Čeka). Zato priznavajo tudi „Izvestija“, da bi bila slika uničujoča, ako bi imeli točne podatke.

Po vrstah zločinov se deli v mesecu marcu t. l. pred eno moskovskih komisij privedenih 1180 otrok na sledeči način: Kraja in poskus kraje 333, trgovanje

po ulicah 175, goljufija in poneverba 33, nedostojno vedenje 19, oboroženi napad 7, hranitev orožja 6, ranitev in tepež 5, pojavljanje v pijanem stanju 5, umor 2 itd.

Po starosti se razvrščajo mladostni zločinci te skupine tako: do 10. leta 8, do 11. leta 29, do 12. leta 41, do 13. leta 48, do 14. leta 89, do 15. leta 101, do 16. leta 181, do 17. leta in starejši 205 oseb.

Nedavno so se sestale komisije za pobijanje otroških zločinov k vseobčnemu zborovanju in so našle koncem vsestranskega, premišljenega razgovora o tem vprašanju nenavaden izum: vzroki za otroške zločine in posebno za pečanje otrok s trgovino se morajo iskati v gospodarskih prilikah. Do tega po sebi resnično nepričakovanega zaključka so prišli komunisti, ki se brigajo za otroke, ko so končno s specialnim preiskovanjem spoznali rezultate, ki pravijo, da je ogromen odstotek otrok, ki se bavi s trženjem in špekulacijo, edini prehranjevalec celih rodbin . . . Ker so odsotne neke druge osebe, katere more deca nadomeščati, ali vsled pomanjkanja drugih načinov, da si pridobe potrebno za življenje.

Moskovska „Izvestija“ št. 97.: O rezultatu tega zborovanja se javlja: „Veliko odobravanje je našel

predlog, da se izvede vsestranska agitacija in propaganda o nevarnosti otroške špekulacije tako v fisku, „kakor v vseh ostalih organizacijah in tovarniških podjetjih“. (Bo li to prineslo izboljšanje gospodarskih odnošajev?)

Vprašanje otroške sprijenosti se proglašja kot „kardinalno“, in stem je pomirjena birokratska vest današnjih Pestalozzijev.

Ali „Izvestja“ so dalekovidnejša od sovjetskih komisij in so odkrila samostojno še drug izum:

Vriva se misel, ali ne bi bil čas, da se ustanove posebna ljudska sodišča za pravde proti mladoletnim otrokom, katere bi komisije izročale sodiščem? Otroška psihologija, posebni značaj otroških zločinov, ki se tako razlikujejo od po odraslih izvršenih zločinov, zahtevajo po našem mnenju posebne ljudske sodnike, ki „poznajo“ otroško psihologijo. „Snovanje zavodov za

ljudsko razsojanje v pravih proti mladoletnim bo nudilo razen tega možnost, da se naposled izpremeni značaj sodnega postopanja, kateri se sedaj vrši v okoliščinah, primernih za odrasle zločince, ker ni mogoče, da nebi imelo to negativnega in raznega vpliva na otroke“. (Po izvirniku.) Kaj tedaj predlagajo „Izvestja“ kot praktično odredbo?

„Morali bi se osnovati posebni tečaji s širokim programom o otroški psihologiji, pedagogiji itd.

Ko se pa bodo bavili komunisti z agitacijo in propagando o škodljivosti otroškega trgovanja in špekulacije in bodo snovala „Izvestja“ posebne tečaje — bo prišlo na stotisoče otrok pred rablja Džeržinskega, glasovitega komisarja vseruske „Čeke“, v svrhu, da jih „vzgaja“, in to bodo hvala gospodarskim odnošajem edini hranitelji celih rodbin ...

ANJUTA.

A. ČEHOV. — IZ RUŠČINE PREVELA SERGEJ KOUN IN VINKO BERNIK.

V najcenejši številki opravljenih sob v „Lisaboni“ se je sprehajal iz ogla v ogel študent medicinec iz 3-tjega kurza — Štefan Kločkov in se marljivo gulil svojo medicino. Od neprestanega, napetega učenja se mu je posušilo grlo in pot mu je stopil na čelo.

Pri oknu — pokritem ob krajih z ledenimi rožami — je sedela na stolčku njegova sostanovalka Anjuta, majhna, slabotna brunetka, stara kakih 25 let, zelo blede, s krotkimi, sivimi očmi. Z ukrivljenim hrbtom je vživala z rdečo nitjo ovrtnik moške srajce. Delo je bilo nujno ... Ura na koridoru je hrešče udarjala dve popoldne; a v sobi še ni bilo pospravljeno. Zmečkana odeja, razmetane blazine, knjige, obleke, velika umazana skleda, polna milnih pomij, v katerih so plavali cigaretni ogorki, na fleh smeti — zdelo se je, kakor bi bilo vse to navaljeno v eno kopico, nalašč premešano, zmečkano ...

Desna pljuča sestoje iz treh delov ... se je gulil Kločkov ... Meje! Vrhnji del ob prednji steni grudi dosega 4. — 5. rebro, na bočni površini 4. rebro ... zadaj pa spino scapulae ...

Mučil se je Kločkov, da bi si predočil to, kar je čital, in je dvignil pogled k stropu. Ni dobil jasne slike ter začel pri sebi pretipavati skozi jopič vrhnja rebra. — Ta rebra so slična klaviaturi — je rekel. — Da se ne bi zmotil v štetju, se jih je nujno potreba navaditi, treba bo študirati na okostnici in na živem človeku ... O dobro, Anjuta, daj no, da se orijentiram!

Anjuta je pustila šivanje, slekla bluzo in se zavnala. Kločkov je sedel proti nji, nagrbničil čelo in začel šteti njena rebra.

Hm ... Prvo rebro se ne da zatipati; za ključnicami je. Glej, to bo drugo rebro ... Tako ... Zakaj se stiskaš?

Vaši prsti so hladni!

No, no, ne umreš še, ne obračaj se! Torej to je tretje rebro, to četrto. Tako suha si na videz, rebra pa je tako težko zatipati. To je drugo ... To je tretje ... Ne, tako se lahko zmotim in si ne predočim dovolj jasno. Na vsak način bi bilo treba narisati. Kje je moje ogle?

Kločkov je vzel oglje in načrtal z njim na Anjutine grudi nekoliko vzporednih črt, odgovarjajočih rebrom.

Izvrstno. Vse kot na dlani. No, sedaj je mogoče tudi nekoliko potrkati. Vstani!

Anjuta je vstala in dvignila podbradek. Kločkov se je tako poglobil v ta posel, da ni zapazil, da so Anjutine ustnice, nos in prsti postali modri od hlada. Anjuta se je tresla in se bala, da ne bi medicinec zapazil njenega trepetanja in radi tega prenehal črtati z ogljem in trkati, potem bi mogoče slabo napravil izpit.

Sedaj je vse jasno — je rekel Kločkov in prenehal trkati.

— Ti sedi tako in ne izbriši oglja, jaz se bom pa med tem še malo učil.

In medicinec se je začel vnovič sprehajati in učiti. Anjuta, ki je bila kakor tetuirana s črnimi progami po grudih, se je skrčila od mraza, sedla in mislila. Splošno je zelo malo govorila, vedno je molčala in mislila, mislila ...

V času teh šestih, sedmih let njenega ciganstva po meblovanih sobah, je poznala takih, kot je Kločkov, že kakih pet ljudi. Sedaj so vsi že končali študije, postali ljudje in so seveda kot poštenjaki že davno pozabili nanjo. Eden izmed njih živi v Parizu, dva sta doktorja, četrti umetnik, a peti je celo — pravijo — že profesor. Kločkov — šesti... Skoraj bo i ta končal študije in postal človek. Brezdvomno, bodočnost je krasna! In Kločkov, verjetno je, postane velik človek; no, sedanji čas je prav slab. Kločkov nima tobaka, nima čaja, sladkorja pa so ostale štiri kocke. Treba je, kar mogoče najhitreje zgotoviti šivanje, nesti k naročniku in potem kupiti za dobljenih 25 kopejk čaja in tobaka.

Mogoče vstopiti? se je slišalo za vrati.

Anjuta je hitro vrgla na ramena volneno ogrinjalko. Vstopil je umetnik Fetisov.

— Prihajam k Vam s prošnjo — je začel, obrnivši se k Kločkovu in gledal kakor zver izpod na čelo padajočih las. — Napravite mi uslugo, posodite mi vašo prekrasno devojko za kaki dve uri! Pomislite, delam sliko, a brez modela mi nikakor ni mogoče!

— Ah, z veseljem! — se je strinjal Kločkov. — Pojdi Anjuta!

— Česa tam nisem videla! — je tiho spregovorila Anjuta.

— No, kaj bi neki! Človek prosi radi umetnosti, ne pa radi kake prazne ničevosti. Zakaj ne bi pomagali, če moremo?

Anjuta se je začela oblačiti.

— A kakšno sliko delate? — je vprašal Kločkov.

— Psiho. Dobra misel, ampak ne vem kako, da ne gre. Vedno se mi dogaja, da moram slikati pri različnih modelih. Včeraj sem slikal neko z modrimi nogami. Zakaj, vprašam, imaš modre noge? To barvajo nogavice, pravi. A vi se zmeraj učite! Srečen človek, da imate potrpljenje.

— Medicina je takšna stroka, da nikdar ne gre brez guljenja.

— Hm... Oprostite, Kločkov, vi strašno svinjsko živite! Vrag vedi, kako živite!

— Kako neki? Drugače ni mogoče živeti... Od očeta dobivam mesečno dvanajst rubljev, a za ta denar je umetnost, pošteno živeti!

— To-že, to... je rekel umetnik in se od gnjusa namrdnil — no, možno je vsekakor bolje živeti... Izobraženi človek mora biti esteti na vsak način. Mar ni res? A pri vas tukaj... vrag vedi kaj! Postelj ni poslana, pomije, smeti... včerajšna kaša na krožniku... pfuj!

— To je res — je rekel medicinec in se zbegal — ampak Anjuta ni imela časa danes pospraviti. Ves čas je zaposlena.

Ko sta umetnik in Anjuta odšla, je legel Kločkov na divan in se začel učiti ležé, potem je nepričako-

vano zaspal in se prebudil čez uro, podprl glavo s pestmi ter se mračno zamislil. Spomnil se je na besede umetnika, da mora biti izobražen človek na vsak način esteti, in njegova okolica se mu je sedaj v resnici zazdela ogabna in odbijajoča. Kakor bi videl z umskim očesom svojo bodočnost, ko bo vodil svoje bolnike v kabinet, pil čaj v prostorni jedilnici v družbi žene, poštene ženske — in sedaj, ta skleda s pomijami, v katerih plavajo cigaretni ogorki, je neverjetno gnusno. Tudi Anjuta se mu je zazdela grda, nečedna, jedna... In odločil se je, da se loči od nje, neutegoma, naj stane, kar hoče.

Ko se je vrnila od umetnika in slačila kožuh, se je dvignil in rekel resno;

— Glej, moja mila... Usedi se in poslušaj! Nama se je treba ločiti! Z eno besedo, ne želim več živeti s teboj.

Anjuta se je vrnila od umetnika tako izmučena, onemogla. Njen obraz se je od dolge stoje pri slikanju hipoma shujšal ter osušil in podbradek je postal ostrejši. V odgovor na besede medicince ni rekla ničesar in samo ustnice so ji zatrepetale.

— Daj si dopovedati, prej ali slej bi tako prišlo, da bi se ločila — je rekel medicinec. — Ti si dobra, nisi neumna, ti boš razumela...

— Anjuta je zopet oblekla kožuh, molče zavila svoje šivanje v papir, zbrala nitke in igle; zavitek s štirimi kockami sladkorja je našla na oknu in jih položila na mizo poleg knjig.

— To je Vaše... sladkor... — je rekla tiho in se obrnila, da bi skrila solze.

— No, zakaj jokaš? — je vprašal Kločkov.

Sprehajal se je po sobi zbegan in je rekel:

— Čudna si, res... Sama dobro veš, da se nama je treba ločiti. Sto let menda ne bova skupaj.

Že je vzela svojo culo in že se je obrnila k njemu, da bi se poslovila... a njemu je postalo žal za njo.

— Kaj pa, če bi še en teden živela tukaj? — je pomislil. — Saj res, naj še ostane tukaj, a čez teden dni ji bom velel iti.

In nejevoljen na svojo neznačajnost ji je zakričal surovo:

— Nu, kaj stojiš! Če greš, torej pojdi, a če ne greš, sleci kožuh in ostani! Ostani!

Anjuta je slekla kožuh molče, natihoma, potem se je tudi potihoma useknila, vzdignila in brez šuma krenila na svoje stalno mesto — k stolčku pri oknu.

Študent je potegnil k sebi učno knjigo in zopet začel hoditi iz ogla v ogel.

— Desna pljuča sestojijo iz treh delov... se je učil. — Vrhnji del ob prednji steni grudi dosega 4.-5. rebro...

A v koridoru je nekdo kričal na vse grlo:

— Gregorij, samovar!

MARICA.

V NARAVI JE POMLAD, A V DUŠAH NAŠIH — JESEN POZNA...

Življenje mlado klije povsod iz mokrih tal,
vstajenja dan proslavlja že v solncu nežna kal
in vsa narava širna pripravlja mehko pot,
z zelenim jo baržunom pregrinja vsepovsod;
z baržunom vsem s pretkanim cvetjem pestrobojnim,
z vonjem prepojenim, z vonjem preopojnim.
Čez travnike vrtove, čez dol in breg, povsod,
čez polja in gozdove pripravlja mehko pot,
skoz solnce žarko, jasno, skoz tihi mračni hlad,
kraljici svoji — Vesni — prebujena pomlad.
In ko stopila Vesna bo na to pot mehko,
ko blagoslavljal bo sveto nam zemljo,
ko zbor krilatcev nežnih bo himno pel vstajenja,
ko vse zadihalo bo sveži dih življenja,
takrat odprimo duše, ki so brez upa, nade,
da tudi vanje kaplja nam blagoslova pade!
V naravi cvetna je pomlad,
a v dušah naših — jesen pozna...
Tam klije cvet za novi sad,
a v dušah je praznosta grozna...
Jesem — — oropana sadov in cvetja,
jesen, pred durmi zime, brez zavetja!

Vetrovi, burje! — — Zavist, sebičnost, črt,
ovija nam duše v ledenomrzli prt.
Ni ljubavi iskrene,
iz idealov prerrojene!
Že čutijo, da bliža dih smrti se leden,
bojijo se, drhté, a v naročaj jeklen
drve s skokom blaznim, drve v gotov pogin...
Pač mnogo njih konča pod težo razvalin!
In kdo nesrečne spasi, kdo njihov bo rešnik,
kdo bo uslišal jasnih, zgubljenih blazni krik?!
V najpopolnejše bitje narava se ozri,
naj duša, kakor stvarstvo, se znova prerodi!
In ko hodila Vesna skoz božje stvarstvo bo,
ko blagoslavljal bo sveto nam zemljó,
odprimo takrat duše, ki so brez upa, nade,
da tudi vanje kaplja nam blagoslova pade!
Naj pade vanje iskra, ljubezni ogenj sveti
naj v dušah bednih naših mogočno se zaneti!
Ta sveti plam stopí zavist, sebičnost, črt,
ki nam ovija duše v ledenomrzli prt.
Takrat si bomo sestre in bratje dobri vsi,
kar majka Slava nas hčera, sinov rodi!

ČITATELJ ČITATELJEM.*

Prejel in prečital sem 1. in 2. št. Zarje. Poletel sem v duhu po vesoljnem slovanskem svetu, o katerem sem v svojem življenju že toliko čital in razmišljal. Vojne in povojne težke razmere so otrudile in potlačile naš duh. Nekdanji tako živi ideali so v naši bedi obledeli — naše smeje sanje so postale krotkejšje — in naši nesrečni domači odnosi, izvirajoči deloma iz mladostne, še otročje bolezni naše mlade države, deloma pa iz svetovne krize — ubijajo naše živce tako, da bi človek v samotni zdvajal in vzdikal: Je — li še med nami kaj pravomislečnih in idealnih ljudi, ki bi stremeli po čem višem, po velikem, po onem, kar je nam Slovanom tako potrebno, tako neizbežno nujno, kakor tici zrak in ribi voda?! In glej — v takih mučnih razmišljanjih mi pride v roko Zarja, ki mi z jasno besedo in odločno gesto pripoveduje, da naši ideali niso zamrli, da so na slovanskem svetu še ljudje, iskreni naši bratje, ki vidijo in zrejo vso našo bodočnost v veliki misli vseslovanske vzajemnosti. — Pozdravljena bodi mi ti, velika misel, pozdravljeni bodite vi, toliko preizkušeni ruski

Dodatek uredništva:

Tako nam piše vnet pristaš vseslovanske misli in njegovi želji, da naj priobčimo njegove črvice, smo z veseljem ustreigli. Veseli nas, da je naše nesebično stremenje našlo prijazen odmev med brati Slovenci in to nam bo dajalo nove moči, da bomo napredovali po začrtani poti.

in drugi slovanski bratje, ki nosite veliko idejo v svoji duši, v svojem srcu in ki jo s svojim žarečim ognjem želite širiti po slovanski zemlji, da jo dvignete iz omotice, ki je posledica komaj prestane vojne, ki je bila za Slovanstvo spasonosna — čeravno trpi pri tem naša velika, ogromna Rusija! Da, žal — trpi, ali le trenutno, kajti mi hočemo verovati v svojo ljubav in svoje pošteno delo, da iz njega zopet ustane naša Rusija pomlajena in jačja in lepša in boljša!

Zarja, pozdravljam te kot znamenje boljših časov, kot prorokinja naših prihodnjih solnčnih dni — a pozdravljam te tudi kot učiteljico bratoljubja, bratske strpljivosti, zaupnosti in zbližanja — pozdravljam te kot dramateljico in boriteljico iz naših težkih in povojnih razmer — da nam pokažeš smer prave poti iz sedanjega, mučnega stanja ter nas dvigneš iz malenkostnega, vsakdanjega brskljanja, iz naših bratomornih prepričanj do ideje in do konkretnega dela, ki bo vredno, da se mu prosveljen človek poveri z vsem žarom svojega toplega srca!

Zato pa ti, Zarja, znaniteljica boljših dni — poleti širom moje, še tako meglene, ožje in širje domovine ter pridi pred oči naših inteligentov, osobito poseti mi profesorje, duhovnike, učitelje, uradnike, trgovce, obrtnike, posebno pa našo drago učečo se mladino — in vse druge sloje, ki vedo, ki čutijo, da

so Slovenci, Jugoslovani in v obče Slovani, ki gredo veliki slovanski bodočnosti nasproti. Vsi ti bratje naj bi dobivali Zarjo. Prvi zato, da jo bodo čitali, razširjevali si svoje obzorje ter se tako navduševali, drugi zato, da jo bodo podpirali z raznimi članki in tretji pa tudi zato, da jej zagotovijo gmojni obstoj.

Vsi smo prepričani, da le z usmerjenim čtivom in z razmišljanjem si krepimo duševne sile, ki so

tako potrebne razvoju in jačanju vsake ideje! — Zato pa Zarja moja, bodi vsem dobrodošla — kot taka razžari, razpali naša slovanska srca — dvigaj nas iz vsakdanjih, malenkostnih, nevrednih in škodljivih diferenciranj do velikih misli — do velikih del, ki vodijo v jednotno sožitje vseh Slovanov — ki naj se razvijajo sebi v srečo, a drugim v spoštovanje!

LJUDSKO VSEUČILIŠČE V CELJU.

Kakor ni vsak začetek popoln, tako ne moremo in ne smemo zahtevati, da bi naša početna institucija odgovarjala vsem dovršenim zahtevam. Hvaležni moramo biti vrlim akademikom in tistim, ki so jih spodbujali, da so nam ustanovili javne shodnice, kjer vsaj po enkrat na teden čujemo lepe, globokosegajoče besede iz raznih znanstvenih panog. Tudi iz našega stališča je ta panoga važna.

Gospod profesor Reich je pred časom jako lepo govoril o ilirskem pokretu ter je marsikomu pojasnil mnogo zanimivega in koristnega. Zadnjič pa je naš priznani strokovnjak v zgodovini, velezasluženi, upok. ravnatelj, gospod Emil Lilek predaval o srednjeveški zgodovini naših bratov Srbov. Ali so nam bivše avstrijske šole nudile kedaj kaj podobnega? — Ne, nikdar! Poznati smo morali pač vse nemške vladarje od Karla Velikega do zadnjega Habsburgovca — poveljevali smo morali njihovim imenitnim zaslugam — o svoji slovanski zgodovini pa smo presneto malo slišali! Učili so nas spoštovati tuje in prezirati svoje! Taka je bila njihov taktika in mi, sužnji, smo se jej do malih izjem klanjali do črne zemlje! — Gospod ravnatelj

Lilek pa nam je pokazal jugoslovansko kulturo v pravi in resnični luči. In ta luč je lepa, živo sveti, žari in greje! S ponosom lahko zremo v Dušanove čase, v njegovo modro zakonodajo, v njegove humanitarne naprave in naredbe, z globokim spoštovanjem gledamo v za iste čase tako modro in blago ravnanje in postopanje v jugoslovanskih zadržgah, ter se obenem zgražamo na istodobne barbarske brutalnosti, ki je v socialnem pogledu vladala pri Rimljanih in Germanih — ki nas še danes tako nizko cenijo — a to največ zato, ker v svojem nedosežnem napuhu ostajajo po ogromni večini v črni temi nevednosti do naše zgodovine in do celega našega bivanja.

Zares hvalevredna in zelo koristna so taka in podobna predavanja in žeteti bi bilo, da bi se take lepe zgodovinske črtice tiskale, da bi jih potem naše ljudstvo čitalo ter da bi spoznalo svojo lastno, staro zgodovino, s pomočjo katere bi se začelo zavedati svoje častite prošlosti, iz katere bi črpalo prepotrebno spoznanje in svoj opravičeni ponos, svoj narodni ponos, katerega je še danes med nami premalo — oh, tako malo!

Slušatelj.

Ivo Čater
Celje.

Lesna industrija.
Moderna parna žaga.

Kupuje in prodaja les vseh vrst.

„PETOVIA“

usnjarska industrija d. d.

BREG PRI PTUJU

Slovenija

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje navadne in fine, gamaše, torbice, listnice, najrazličnejšo galanterijsko usnjato blago, kovčke in drugo.

IZVEŽBANI AGRONOM,

26 let star, z višjo izobrazbo in odlično kvalifikacijo glede zadnjega poslovanja pri agrikulturnem oddelku ameriškega liceja v Carigradu, išče v svoji stroki primerne službe. Zmožen tudi nemškega jezika. Cenjene ponudbe na upravištvu pod „Agronom“.

INTELLIGENTNA VDOVA,

zmožna računovodstva, želi dobiti primerno službo. Zna temeljito šivati, kakor tudi vsa gospodinjska dela. Popolnoma vešča nemškega, poljskega in slovenskega jezika. Poizvedbe pri upravištvu pod „M.“

GLASBENI PROFESOR,

ki je dovršil petrogradski konservatorij (oddelek skladateljstva), z večletno prakso na Imperatorski glasbeni šoli, išče primerne službe. Rad bi prevzel tudi pisarniško opravilo. Zmožen slovenšine. Naslov pri upravištvu pod „A. B.“

SLIKAR,

absolvent Moskovske umetniške akademije, izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor tudi slike, kopije, plakate i. t. d. — Naslov pri upravištvu za g. A. Nikoljskega.

PROFESOR,

za poučevanje srbo-hrvaškega jezika po Berlitzevi metodi, daje ure za otroke in odrasle v hiši; prevaja spise iz slovenskega in nemškega v srbo-hrvaški najčistejši književni jezik ter poučava srbo-hrvaško trgovsko dopisovanje. Naslov v upravištvu „Zarje“ Celje-Breg šte. 32.

Prevajalce

za književne prevode iz ruščine na slovenski, srbski in hrvatski jezik in obratno potrebuje naše upravištvo. - Naznanila sprejema:

Uredništvo „Zarje“

Celje, Slovenija, Breg šte. 32.

Književnost.

Uredništvo revije „Zarja“ s tem vljudno pozivlja vsa založništva, upravištva, kakor tudi gospode avtorje, da blagovolijo dopošiljati vse nanovo izdane knjige imenovanemu upravištvu, da se isto seznanijo z njih vsebino in jih v svoji reviji z oceno priporoča svojim čitateljem.

!! Edino jugoslovansko podjetje !!

Veleindustrija
Karol Pertinač
Celje

Šamotne tovarne v Štorah
Kovinske tovarne v Celju
Cementne tovarne v Laškem

Zahtevajte cenik.

„ЗАРЯ“ - „ZARJA“

Vlasnik i urednik Andrej Milevski.

GLASILO RUSKE NARODNE MISLI I SVESLOVANSKE UZAJAMNOSTI.

Izlazi u Celju svakog meseca u slovenačkom, srpsko-hrvatskom i ruskom jeziku.

Predplata i inserati neka se šaljejo na naslov:

UPRAVNIŠTVO „ZARJE“, CELJE, SLOVENIJA, JUGOŠLAVIJA.

SVIJET BEZ MIRA.

(POKUŠAJ ZA NOVOGODIŠNJU KRONIKU.)

Godina 1922 počela je za Evropu u atmosferi teškog preneraženja i brige za budućnost. Topovi ćutaju 3 godine, ali mira u Europi još nema. Akutna kriza svjetskoga rata postala je kroničkom, a izmučeni svijet očekuje još do sada tihi život, mir i blagostanje, čega je nestalo u godini 1914.

Ovu poratnu perijodu povijesti karakteriziraju tri crte;

Potpuna nesposobnost onih država, koje se smatraju voditeljicama svijeta, da riješe sporna pitanja i da u rezultatu svjetskoga rata uspostave ma i nekakvi stanoviti red. Imade zato bezbroj primjera. Liga naroda, koja bi imala biti opći svjetski sud, posrednik i savez naroda, postala je malo ne objekt za sveopću sprdnju; ugled je njezin jednak ničtici, pa su dopače i novine prestale objelodanjivati izvještaje o njezinim sjednicama. Prema izvještaju darovitog francuskog novinara Pernana postao je Carigrad arenom divjih špekulacija, anarhije i nekažnjivih zločina, odkako su iste države preuzele njegovu upravu, a Turci uspješe zbog maloazijskih brdina i pustara da se opet pomole na pozornici političkog života, dočim Francuzi sami pregovaraju sa Angorom kao sa jednom državom. Napokon — najznačajnija pojava — sovjetska vlada — koja je od početka zauzela spram antante najnepomirljiviji stav, te poznata, da je bila vodjena po Njemačkoj i još sada brani njezine interese — sama skoro priznata od onih država, koje su jedva pred 3 godine prozvale boljševike razbojničkom družlom i potpomagale ruske patriote u njihovim nastojanjima da uspostave pravu Rusiju. Kakav ugled ili poštovanje može imati vlada ili stranka koja posjeduje vlast, ako joj manjkaju koli načela, toli stanoviti pravac ponašanja ili ako nema niži razumijevanja za vlastite interese, jer kome nije jasno, da su boljševici — svejedno bili oni

osvjedočeni komunisti ili jednostavno razbojnici — neprijatelji kapitalističkoga reda i onih klasa, koje u Europi vode sada glavnu ulogu.

Drugo, momenat koji proživljavamo u znaku je zaoštrenja međusobnih suparništva, nepovjerenja i suzdržljivosti naroda, što znači koracanje unatrag i onda, ako se dopače usporedi sa 19. stoljećem. Bivši saveznici ušančiše se i pokazuju si svoje čelije, najbliži suborioci svjetskoga rata — Francuzi i Englezi — počašćuju se neprestano preko kanala predbacivanjima i grožnjama, a diplomate upiru svoje posljedne snage, da hline daljne postajanje prijašnjeg prijateljstva. Male narode zahvatila je megalomanija i drže da će ju uložiti, ako od susjeda otkinu koji kotar. Mala je Georgija podjarmila dopače abhasko pleme, Finska je pokušala da zauzme Alandske otoke Poljska i Litavska ne mogu nikako Vilinsku guberniju medju sebe podijeliti. Nove demokracije pokazale su se ne manje imperijalističke od starih imperatora.

Treće — kao posljedica prvog i drugog — gospodarske veze izmedju naroda su se razkinile pače i tamo, gdje usljed rata nisu bile prekinute, n. pr. medju Austrijom i Ugarskom, Poljskom i Rusijom, a naplata sviju ovih pogrešaka bijaše grozna gospodarstvena kriza. Neslućena nezaposlenost zavládala je svijetom u Engleskoj 2,000.000 nezaposlenih, u Americi dvostruko, ruski narod izumire od glada, na najbogatijoj zemlji crnici, Europejci stenju od skupoće i nestrashiće robe opkoljenim mirujućim fabrikama i praznim brodovima, koje bi se skoro badava dalo onome, koji bi na njima htio šta voziti.

Nije rat sam tome uzrok. Korjen je zla dublje, u cijelog gradji sadašnje kulture i u duhu, koji je uzgojen u europskim narodima za vrijeme jednog potpunog stoljeća.

Kroz jedno stoljeće utuđivalo se je narodima, da su gospodarstveni interesi važniji od svega drugoga na svijetu: „enrichisez vous“ postalo je devizom ne samo buržoazije. Tehnički progres zablještilo je pogled i uspavao savijest. Bezgranična utakmica i borba s tržišta postala je glavnim motivom državne politike, a sposobnost, da se susjeda uhvati i svoje usreće konačnom riječju političke modrosti. Da je to bila borba o svagdanje potrebe, moglo bi se ju razumjeti i bila bi neizbježiva. Ali to je borba za bogastvo, za nadvladjivanje, za izrabljivanje susjeda. Ne zadovoljava se sa podmirenjem sadanjih potreba država, već si gleda u daleku budućnost, osvajaju se kolonije, koje neće niti djeca sadašnjih državnika izdašno iscrpiti moći — to je rezerva za budućnost. Kada se stane na te puteve, rastu zazubice bez prestanka, a izmirenja medju konkurentima nema, ne može biti. Njemačka je sa svojim imperijalizmom i lakomošću sve uzbunila, ali je ona samo precjenjivala svoje snage i dala odlučni udarac. Njemačka bijaše opori upravnici odraz općega duha, kojeg sa pobjedom antante nije nestalo; umanjio se je jedino broj protivnika, svjetskih gospodara.

I zato nikakove svjetske konferencije — bilo u Washingtonu, Cankou, Genovi ili Tokiu — ne mogu svijetu donijeti mir.

Drugi je korjen krize u naviki Europe da hoće udobno da živi. Kultura je narodima — dapače i nižim klasama — pružila taku udobnost, o kojoj prije ni kraljevi nisu sanjali. Ali je ta kultura bila uzdržana od snažnog napetog i neprekidnog rada, te stalnog opticaja glomaznog svjetskog kapitala. Rat nije samo uništio veliko mnoštvo vrijednosti, već je ukočio proizvodni rad, prekinuo opticaj kapitala, a spekulacija ga je svrnula od proizvodnog utjecaja na obično posredovanje. Ratom raskidane veze uspostavljaju se baš tako teško, kao i tjelesne mišice, koje su ranama prekinute. Europa međutim neće da to prizna, i da se lime zadovolji. Ona, koja se ne mogaše oteti ratu, neće sada da bude skromna i da se vrati u jednostavnost bistvovanja 18. stoljeća. Stanje stvari prisiliti će mnoštvo da postane skromno ali novi iz rata i spekulacije proizašli gornji slojevi neće s ničim računati razvraćaju svojim primjerom niže slojeve i zavlache time krizu u bezkonačnost.

Iz svega toga prekomjerni izdaci država, neizmjerne emisije papirnog novca, bezvrijednost valuta i sve dublje propadanje u blato. Europa je slična probančenom gospodarstvu, čiji je posjed prezadužen a on sam okužen lihvarima pada danas ili posve pod stečaj. On želi ali još danas pokazati da je veliki gospodin, pa prodava svoje blago, zalaže srebrenе kašike i stavlja posljednju kartu, da sebe i ostali svijet zavarava iluzijom bogastva i prestiža. Vjerovnici Američani poznavaju vrijednost ovog prestiža i stavljaju još prije putovanja na konferenciju u Genovi

svoje uvjete, bančeci gospodar neka umanji svoje vojske i prestane izdavati svoje sve više bezvrijedne mjenične banknote, te ne razbacuje svoj novac.

Preko puta k poboljšanju položaja stoji i vladajuće demokratske predrasude. Tu se sukobljujemo opet sa razočaranjem u demokraciji: ona se je pokazala ne manje rastrošnom od starih autokracija, a još manje sposobnom, da svoje porušeno blagostanje poboljša. Svijest vlastite snage zadobljena iskustvima rata, koji je bio vođen velikim naoružanim narodima, ulila je u mase težnju, posve pravednu i razumljivu, da svoj položaj poprave. Ali je to odma dovelo do umanjenja kvantiteta i intenzivnosti posla upravo u času, kada je njezina najveća napetost bila potrebna da se liječe ratne rane. Mi znamo kako je svagdje pala produktivnost rada da ne govorimo još jednom i bajoslovnom neradu i razuzdanosti sovjetske Rusije. Narod je trpio od skupoće i nestašice robe, a da nije razumio, da je u njegovim vlastitim rukama sredstvo borbe sa zlim, dapače i sa samom špekulacijom, jer je ona samo plod okoliše. Socijalizam koji se izpršava kao navjestitelj novog produktivnijeg društvenog reda, izrodio se je u protivno, kao u slavu i opravdanje sheme Hegl-a u koju se je Marks upirao.

Demokratske su institucije sa svoje strane priječile ozdravljenje krize. Prvo, tamo gdje kao gospodar položaja masa istupa, mora se računati s njezima željama, interesima i dapače predrasudama. Kada se je Američanima predložila metoda likvidacije krize uz konverziju europskih dugova, odgovoriše ovi da to ne mogu učiniti, jer je javno mnijenje u državama protivno, što bijaše posve pravo za tu republiku državu. Ali francuske, takodjer republikanske, novine odvratiliše sa negodovanjem da se u najvažnijim financijskim pitanjima ne može za suce postaviti mnoštvo nevještih ljudi, od kojih svaki gleda samo na svoje vlastite male interese, što je takodjer posve ispravno.

Inače je jedan od prvih postulata sadašnje krize umanjenje državnih budžeta, a prije svega umanjenje činovništva, kojega je broj za trajanje rata vrlo ponarasao. Ova ali mjera — koja množini ljudi oduzima hljeb i privilegovani položaj — prijeti da uništi dobar glas svakog parlamentarca, koji bi ju predložio, a ministri imaju riziko da izgube svoje portfelje. „Mora se imati smjelosti biti nepopularan,“ govori se sada u Francuskoj i spominje jednog ministra kao junaka, koji je umio da smanji svoje činovništvo na broj od prije rata. Ali je takovih junaka u svim parlamentarnim državama malo, a to je razlog, da budu državni izdaci napreduju i prouzročuju novu emisiju papirnog novca, a ove opet novo poskupljenje života, odalle ponovni zahtjevi za povećanjem plaća, nove emisije itd. Austrija proturava ovake krize svaki mjesec, ali i stroga i radina Njemačka pokro-

čila je sada istom stazom, pa su sadanji železničarski štrajki jedna etapa na ovom osudnom putu.

Konačno stvaraju sadanje u jakoj mjeri izivjele parlamentarne institucije političkim ljudima puteve za sudjelovanje u različitim financijskim poduzećima, koja ove ljude obogaćuje raznim sinekurama. Za ove se sinekure provodjaju u parlamentu mjere burzovnim ljudima ugodne, ili se pako za njih neugodne osuđuju. Poznato je da njemačka vlada ne smije uzimati od svojih financijskih ljudi ni toliku poreza, koliko bi oni mogli platiti. Ova povezanost burze sa politikom je rakrana našega doba, koja politički svijet razorava. Ali je ona i zato štetna što sa svojim takim obogaćenjem i vanjskim sjajem skreće na put politike talentovane ljude, koji bi uz produktivni rad bili korisni. Amerika, koja je prvi stadij demokracije preživjela, uočila je već na sreću štetu od toga, pa sada kreću tamo svi energični i spremni ljudi u industriju i trgovinu, a politikom se bave ljudi druge vrsti službi prvih, nu uz raširenu decentralizaciju ne može ni vlada mnogo štete učiniti. Odatle taj neobični razvitak spekulacije u Europi, odatle ovo po strani nepojmljivo vrludanje u politici, kažimo Lloyd Georgesovo, na pr. očijukanje sa boljševicima, podupiranje sovjetske vlade, koja Europu zajedno sa Rusijom upropašćuje, ali moćnim financijskim krugovima obećaje velike i bogate milosti u formi koncesija, a za naivne sljedbenike socijalističkih sekta ostaju velike fraze o diktaturi proletarijata, o budućem raju itd. Ovako se evropsko čovječanstvo sa dviju strana odvraća sa puta tvrdokornog produktivnog rada — koji jedini može svijet spasiti na polje fantazije i spekulacije.

Ne gledajući ali na sve to imade još jedan dublji psihologički razlog za neznosnost položaja. Narodi nemaju ništa čime bi mogli duševno živjeti. Dapače i oni, koji se nad svojom pobjedom raduju, koji su na visini bogatstva i moći, osjećaju neko nezadovoljenje, prazninu, oni nisu dali čovječanstvu ništa. „Niti kakovu plodnu ideju, niti od genija započelo djelo.“ Ova spoznanja ispraznosti našega doba pritište sve bez razlike. Ta spoznaja nije ništa nova, ali sada poslje rata i njegovih nebrojenih žrtava čini se da je još teža. Zato nemaju sadanje vodje nikakvog ugleda u narodu, zato su naš život i civilizacija tako nesigurni. Nitko ne vjeruje u civilizaciju i nikome nije ona u istinu vrijedna. Sa samom udobnošću nije sve gotovo, a od samoga hljeba ne može se živjeti. To i je razlog za boljševizam u polusvijesnim masama. Nemojmo osuđivati ovo razpoloženje i ne žalimo one, koji na vanjsku kulturu ne polažu važnosti — to je dokaz, da čovječanstvo još nije posvema otvrdnulo, da božja iskra u njemu još uvijek tunja i da ono porabi zdjele leće neće odustati da traži carstvo božje. Ovo ali naravno neće postići komuniste i gruba sila, to je također jedna od velikih sablazni našega doba znak krize. Samo povratak istinskom idealizmu vrsnom i produktivnom radu, normalnom općenju među narodima, pomoći će da se kriza prebrodi. Mi Rusi, koji smo toliko toga proživjeli, sada orobljeni svake kulture, tumačajući kao tudjinci u tudjem i često neprijateljskom za nas životu, možemo bolje od ikoga drugoga stvari razumjeti, prosuditi, a možda nam je prema ideji Dostojevskoga sudjeno, da pronadjemo svečovječanstvu riječ, koja će nerodima dati novi istinski mir.

„EVOLUCIJA“ BOLJŠEVIKA!

Ako se je krvave orgije Sovjetske vlade ispričavalo time, da ona pravi „socijalistički pokus“, to ih se izvinjava sada time, da se je vlada odlučila na protivni pokušaj. Ona je ubijala u ime socijalizma, sada pak ubija u ime uspostave kapitalizma. Divne li evolucije!

Ovako je i u zbilji. Ova cijela evolucija, kojoj već ozbiljno vjeruju koli inozemni svijet, toli emigrantski krugovi, a ovi se pak međusobno prepiru, da li je to uzmak ili slom boljševizma, svadja se to kao nadomještenje jedne lažne fraze po jednoj drugoj ne manje lažnoj. Sovjetska vlada nije prestala sa socijalističkim pokušajima, jer ga nije nikada ni započela. U Sovjetskoj Republici nije bilo nikada ni sjenke od socijalizma. A sada ne kreće bilo buržujskom ustroju ona je bila i jeste tipična feudalna država, koja je nastala uništenjem svih produktivnih zemaljskih snaga i neprekidnim ratom. Cijela bit

gospodarstvenog sovjetskog sistema sastoji u izdržavanju vojske i vladajućih krugova porezom u naravi i kmetским radom pučanstva. Do posljednjeg vremena krilo se je to gustom mrežom laži. Orobljenje gradskog stanovništva nazivalo se je „oduzećem suviška kod buržoazije“, a konfiskacije produkata kod seljaka „pozajmicom“, koju je Sovjetska Vlada plaćala papirnatim novcem i obećavala isplatu sa robom „poslije svjetske revolucije“. Sada su gradska bogatstva dopala u ruke novih sovjetskih gospodara, koji nemaju nimalo nakane, da svoj suvišak bilo s kime podijele. A konfiskacija kod seljaka prozvana je svojim pravnim imenom: porez u naravi. Isto tako nije istina, da je Sovjetska vlada „dozvolila“ privatnu trgovinu i industriju. Svojedobno je opljačkala radnje, rekvirirala radnje, i većinom zatvorila ostatak velikih industrijskih poduzeća, da uzmogne gorivo i strojeve u ratne svrhe upotrebiti. Ali ozbiljne nakane da se trgovina

privatna industrija kao lakova unište, nije nikada ni bilo a nije ni moglo biti: „socializovana“ industrija radila je naime samo za vojsku i jer ne samo da nije bilo pokušaja da se podjelba potrebnih predmeta organizuje na komunistički način, već je dopače za vrijeme provizorne vlade uvedeno djelenje hljeba itd. na karte u rukama Sovjetske Vlade izvrglo u kruhu za narod. Kako trgovina tako i industrija postojale su i nadalje u primitivnom opsegu vašarske trgovine i obrta. Trpilo ih se, akoprem su bili na sve načine polisnuti i ograničeni, t. j. bilo je ograničena potreba mnoštva naroda, da se zaliha koja je bilo privilegovanim namijenjena, sačuva. Sada se to isto postizava drugim načinom: trgovin i sitna industrija jesu slobodne, propadaju ali „obračunu i kontroli“ i dozvoljavaju se samo „u granicama mjerne prodje (prometa). A ručni proizvodi mogu stići na tržište samo nakon podmjerenja poreza u naravi. Izvan vašara postoji i radnja, u kojoj imade vina i svilenih čarapa. Ali polag nekih boljševičkih novina ne može tamo ništa kupiti tko nije tat ili kajišar“.

Medjutim ali napreduje svojim putem ona prava „evolucija“, t. j. konsekvntno razaranje proizvodnih

snaga. Razarajući vrela goriva i proizvodnje, uništavajući sve, izazivajući glad u polovici Rusije, Sovjetska vlada mora da ide dalje putem likvidacije industrije. Dekreti Ljenina i drugova o „novom kursu sovjetske politike“. Naredjuje se samo, da se poduzeća koja su od osobite važnosti za državu t. j. važnost za ratne svrhe uzdrže. Ostala se moraju zatvoriti ili dati „otkup“ t. j. monopol, u koliko će se naći ljudi koji su spremni da poradi probitaka monopolne pljačke države stave u riziko svoj kapital pouzdavajući se u poštenu riječ sovjetskih vodja i naravno djeleći s njim dobitke. Ovo je u bitnosti neki „kapitalizam“, ali samo kapitalizam onoga tipa, koji je svojstven ne buržujskom već i opet kmetkom ustroju. Ali je dvojbeno, da li će se u Rusiji naći mnogo ljubitelja a napose kapitala. Naravski, sasma je drugo pitanje, u koliko je govora o prodaji zemlje inostranom kapitalu. Nu to ne pristaje više k novom kursu“. Već više od godine dana šalje Sovjetska Vlada na svoje predstavnike u inostranstvu žustre telegrame, u kojima ih poziva, da se sa ovom razprodajom požure.

Ovo je za sada najviša granica „evolucije“ boljševikall...

„VOLGA, VOLGA...“

Ruska narodna pesem.

„Стенька Разинъ“... Русская пѣсня.

Moderato

SAKRIVENO SPREMANJE NJEMAČKE ZA RAT.

Donašamo ovdje prevod nekih izvadaka iz izvještaja gosp. V. Dragomirova „Skriveno spremanje Njemačke za rat“ izašlog u prvoj knjizi. „Војени зборник друштва пријатеља војних знања“. (Organ ruskog vojno-znanstvenog udruženja u Jugoslaviji). Kao glavna gradja služili su gosp. Dragomirovu članci podpukovnika Revulja u francuskom časopisu „Temps“.

Cvi članci dijelom skraćeni dijelom nadopunjeni drugim vijestima, ali su ipak bili temelj izvještaja.

Miran ton prikazivanja, objektivni zaključci, koji se oslanjaju na činjenice i statističke podatke, osnažuju još više senzacionalna otkrića izvještaja, koja predstavljaju naročito zanimanje za mlade slavenske države, koje još nisu ojačale u svojem političkom i gospodarsvenom razvitku, te su kao i prije opkoljene jakim i budnim neprijateljima.

Uredništvo.

Ratna organizacija Njemačke.

Prema ugovoru u Versailles-u ne smije Njemačka vojska prekoračiti 100.000 ljudi. Ona je određena isključivo za održanje reda u zemlji i čuvanje granica. Sve su mjere za pripravu mobilizacije vojske zabranjene.

Ove se zabrane ne obdržavaju. Vojska u Njemačkoj postoji i ona neprekidno nastoji da njezino ojačanje organizira time, što pripravlja potajnu mobilizaciju.

Vojska, koja je Njemačkoj dozvoljena, ima u glavnom policajni značaj. Policajne sile moraju biti čvrsto organizovane i disciplinovane, ali ne trebaju nikakih časnika generalnih štaba, kojima su poznati najnoviji ratni izumi. Zato je ugovorom u Versaillesu Njemačkoj zabranjeno, da podržava „Kriegsschulen“. Bilo je prinuđeno, da se obje postojeće ratne škole zatvore. Ali istodobno osnovani su tečajevi za generalni štab kod preostalih divizijskih komanda. Kandidati imaju polagati prijamne izpite slično kao kod primanja u „ratnu školu“. Predavanje je predmeta isto. Protivno svojim obvezama nabavlja si Njemačka ponovno kader oficira za generalni štab. Čini se da pače, da se u Berlinu osniva jedna škola u svrhu njihovog daljnog usavršavanja, kao neko središte najveće ratne pripreme. Kao sredstvo zato služi ratna biblioteka u Berlinu, gdje su sabrani arhivi najvažnijih dijelova vojske. Od vremena do vremena šalju se onamo oficiri, da se priuče radnjama u razvrstavanju i studiju dokumenata kao i historičkim istraživanjima. Naravno, kod toga se ne govori u tome, da će stalno osoblje biblioteke držati nadzor nad ovim školskim tečajem. davati saopćenja i voditi vježbe — ali je to jasno, „Freiheit“, organ nezavisnih socijalista skreće bez daljnega pažnju na to, da ratna biblioteka nije ništa drugo do jedna maskirana „ratna škola“.

Njemačka se neprestano brine za usavršenje odgoja svojih kadera. Prema ugovoru imade pravo da osnuje po jednu školu za svaku vrstu oružja. Ali je osim toga otvorena u Münchnu još jedna posebna škola za oficire svih vrsti oružja.

Kadetski korpusi su ostavljeni bez ozira na zabranu § 176 ugovora. Svi su ovi stavljeni u civilnu upravu. Tamo podučavaju isti učitelji, jedino što su istupili iz vojske, te su odjeveni umjesto u uniformu u građanska odijela. Primanje se učenika u korpuse nastavlja.

Isto se tako stara Njemačka za pripravu podoficira. Nu pošto su podoficirske škole zabranjene, to je bilo nužno osnovati škole za izobrazbu policista. U pogledu policije, koja je osnovana uslijed prihvate ugovora u Versaillesu ne postoji nikakova takova zabrana. Na takav se način stvaraju podoficirske škole za „Sip“ (kratica za riječ „Sicherheitspolizei“). Ove će škole polaziti svi oni podoficiri, koji su za vojsku određeni.

Ove policajne sile svraćaju na sebe priličnu pažnju. Prigodom vježba policajne momčadi predmjeva se uvijek prisutnost tankova i aeroplana. Nema ni jednog ni drugog a i zabranjena je ugovorom njihova prisutnost, ali se ova kod vježba uvijek predmjeva. Pre neko vrijeme bilo je stavljeno pitanje, ne bi li se policajnu momčad opskrbilo sa maskama protiv plinova, akoprem je Njemačkoj zabranjeno posjedovati uređaje za zakupljavanje i upotrebu plinova.

Državna odbrana. (Reichswehr).

Prvobitna njemačka vojska bila je osnovana na sveopćoj vojnoj dužnosti. Njemačka je znala, da se za budućnost taj princip neće moći primjenjivati i da se njena buduća vojska mora popunjavati sa dobrovoljcima. To daje zaista i § 173 mirovnoga ugovora ustanovljeno.

Osim toga bijaše stara vojska koncem god. 1918 u stanju posvemašnje desorganizacije. Disciplina bje uništena, Preostala momčad nije bila pouzdana i vlada je bila svijesna, da se na nju ne može osloniti kraj velikih nemira, koji su god. 1919 u svim dijelovima države vladali.

Iz tih je razloga ustrojila Njemačka 6. ožujka 1919. Reichswehr koja je formirala izključivo porastom dobrovoljaca. U tu su odbranu došli najzdraviji elementi prvobitne vojske,

Činilo se je prema tome, da bi se moglo staru vojsku tim brže raspustiti. To bi bilo i odgovaralo preuzetim obvezama, ali bi time Njemcima bila oduzeta nužna snaga. Do godine 1920 ne prestadoše da zvekeću oružjem, osobito štampa desničarskega

smjera. Za ovakav govor moralo se je barem donekle očuvati organizaciju, koja je opskrbljivala kadere oboruženoga puka.

I Njemačka je izvodjela sve moguće lukavosti i krzmanja za produljenje demobilizacije stare vojske, dok je istodobno neprekidno povećavala "die Reichswehr".

Početkom augusta 1919. jakost stare vojske iznašala je još 120.000 u oktobru 90.000, u februaru 1920 50.000. I sve to bez obzira na činjenicu, da je od 28. juna 1919 (dan potpisa ugovora) Njemačka znala, da jakost njezine vojske ne smije prekoračiti 100.000.

U isto vrijeme iznašala je (Reichswehr) u augustu 300.000, u novembru 320.000, u februaru 1920 370.000. Osim toga bio je osnovan još jedan dobrovoljački korpus za povećanje oružane znage u Latviji i Liboniji. Taj je korpus bio izvan kontrole antante, a njegova je jakost bila 20.000 u augustu i 50.000 u oktobru 1919.

Ako si hoćemo predstaviti sliku o ratnoj snazi Njemačke koju je ona dobila za vrijeme perijode 1919–1920, mora se zbrojiti jakost Reichswehra sa jakošću stare vojske i dobrovoljačkih organizacija. Onda se dobiju ove brojke: 450.000 za august 1919, 460.000 za oktobar 1919, 490.000 za februar 1920. Ove su brojke prije manje od faktičnih.

10. januara 1920 staje mirovni dogovor na snagu, 31. marta 1920 ne smije njemačka vojska da prekorači 100.000. U januaru saopćuje njemačka vlada o nemogućnosti da taj zaključek izvrši i moli za odgodu roka obrazlažući to kasnijom ratifikacijom ugovora.

Vrhovni je savjet sporazuman. Zaključeno je, da se njemačka snaga mora omanjiti na 200.000 do 10. aprila 1920, a na 100.000 do 10. jula 1920. Saopćenja Lloyd Georgea o tome (18. februara) prouzročilo je u Njemačkoj veliku radost.

Ovo je čini se bio prvi prodor u ugovor. Molba se Njemačke ponavlja. Nije donjela uspeha, ali ipak i poslije 10. jula jakost vojske prekoračuje 100.000.

Sada zahvaljajući naporima kontrolnih komisija odgovara jakost vojske do nekog stepena ugovora. Ali samo do nekog stepena. Naročito broj oficira prekoračuje dozvoljeni kvantum.

Nadalje predstavlja Reichswehr samo varku. Uz nju se je Njemačka osigurala jednom drugom vojskom iste jakosti. To je „Sicherheitspolizei“.

Ova je policija u formi razdjeljena u sigurnosne momčadi, ali je puna ratna organizacija, jedan dio njenih pričuva već je neoružan i u kadere razvrstan. To je „Einwohnwehr“ (Mjesna milica). Ove organizacije protuslove versalskom ugovoru i jesu pogibao za mir.

Razmatranje o Reichswehr upućuje na ove posljedice:

1. Njemačka nije javno uspostavila svoj generalni štab, nu ratno ministarstvo sastoji po prilici od 1000 oficira, upravo toliko, koliko ih je prije sviju zajedno bilo u ratnim ministarstvima Pruske, Bavarske, Sak-

sonske i Württenberga. Tamo služe mnogi bivši oficiri generalnog štaba počevši sa generalom von Seekt, poslednjim šefom štaba carske armijske komande, koji sada obnaša slične dužnosti u sadanjoj Reichswehr. Prema mirovnom ugovoru ne smije sveopći broj ratnog ministarstva prekoračiti 300 oficira.

2. Kvantitavni komplekt njemačkih divizija odgovara komplektu ustanovljenom u mirovnom ugovoru, ali proračuni komplekata po šaržama ne odgovaraju komplektima, koji su vrlo mudro ugovoru priloženi. Osobito su spojna sredstva brojnija nego li je to dopušteno. Tako je po ugovoru dozvoljeno za diviziju ne više od 12 oficira i 300 vojnika za spoj. Sadanja njemačka divizija imade 2 kumpanije za spoj t. j. dvostruki komplekt. Svaka od tih kumpanija imade ugovorom nepredvidjeni odjel radiotelegrafa.

Parkovi i tren imaju komplekt od 39 oficira i po prilici 1000 vojnika, dočim je po ugovoru dopušteno samo 10 oficira i 800 vojnika.

U svakoj je pješačkoj pukovniji ustrojena jedna kompanija koturaša. Oni su jedini običnu kompaniju opskrbili u nešto većem broju dvokolicama.

Bataljun divizijske tehničke čete imade u svojem komplektu jednu željezničku kumpaniju, što je u Versailles-a bilo odbijeno.

Svaka bataljunska komanda, svaka baterija snabdjevene su sa priznajućim spravama za radio telegraf.

Artilerijska pukovnija imade meteorološki i geodetski odjel.

To sve je protivno ugovoru. Nijemci su bili prinuđeni da pojačaju spojna sredstva jer se ona popunjuju sa specijalistima a njihova je izobrazba teška. Ona u jakoj mjeri prekoračuju potrebu divizija, a u sadanjem stanju odgovaraju potrebi najmanje jednog armijskog kora. Vojski koja imade u glavnome značaj policije, nisu takova sredstva potrebna.

3. Ugovor propisuje da sveopći broj oficira uključivo onih kod komanda ne prekoračuje 4000.

Ovaj je propis izigran tako, da su mnoga zvanja ratnom ministarstvu oduzeta i dodjeljena drugim ministarstvima. Ovake položaje zauzimaju profesori, učitelji u ratnim školama, niže poslužitelji u trdnjavama, lagerima, garnizonskim upravama itd.

Osim toga je zaključeno, da se svi na činovničkim mjestima služeći — bilo i u oficirskim činovima — ne računaju u armijske komplete. Takovih je ne malo — 250 u samom ratnom ministarstvu. Ovo se odnosi i na namještenike u raznim arzenalima itd.

4. Ekonomijom u oficirskim komplektima bilo je omogućeno pojačati komplekt bojnih odjela, i zaista u njima su stvoreni popunidbeni kaderi, što protuslovi § 179 ugovora. Ovi popunidbeni kaderi su brojniji od onih koji su postojali prije rata. Svima je poznato, da ti kaderi postoje za obrazovanje pričuvnih odjela kod mobilizacije. Njemački kaderi obiluju višim oficirima (više od 1 majora na 2 kapetana, više od 1

kapelana na 2 poručnika). Ovo služi također normalno za dokaz, da se Njemačka pripravlja za obrazovanje pričuvnih odjela.

5. Kako je poznato, ograničio je Napoleon nakonjene broj pruske vojne sile. Prema vani se je to održavalo, nu istodobno nastao je sistem pričuva, koji je omogućio da se je mogao pripremiti znatni broj ratnika a poslije jaka vojska koja je u slobodilačkim ratovima sudjelovala. Da se zapriječi sličan pokušaj izigravanja ugovora zaključeno je:

1. Podoficiri i vojnici stupaju u službu na ne manje od 12 godina.

2. Oficiri na ne manje od 25 godina.

3. Broj oficira i vojnika, koji se godimice otpuštaju osim onih kojima je istekao službovni rok ne smije prekoračiti 5% od cijelog kvantitativnog kompleksa.

Od toga nije u praksi ništa izvršeno. Zakon o organizaciji vojske nije još do sada bio votiran. Sastavljeni projekt imao je nama, nejasnoća i pruža mogućnosti, da se neki brzuvjetni zaključci izigraju. Na pariškoj konferenciji (29. I. 1921.) zahtjevale su savezničke vlade promjenu zakona, da isti bude u skladu sa versaljskim ugovorom. Do donošenja toga zakona ne trebaju se dobrovoljci (Reichswehr) uopće na uvjete ugovora obazirati.

6. Nijemci nisu umanjili svoju administrativnu službu do $\frac{1}{10}$ cijelosti, koja je bila predviđena u budžetu 1913 (§ 16).

7. Dozvoljava se oficirima, koji ne broje u kadere, da sudjeluju kod ratnih vježba (proti § 175).

Općenito uzevši Njemačka nije napustila namisao na rat. Ona nastoji, da uzdrži svoju ratnu snagu.

(Nastavak slijedi).

Književnost.

Uredništvo revije „Zarja“ pozivlje uljudno sve naklade, uredništva kao i gospodu autore, da blagoizvole poslati spomenutomu uredništvu sve nanovo izdane knjige, koje će ih oglasiti i ocijeniti u svojoj reviji te preporučiti svojim čitateljima.

Pitanje i ponude za različita namještenja.

Uredništvo „Zarje“ preuzelo je medju drugim također i tu zadaću, da posreduje medju Rusima, koji žive u Jugoslaviji, a želeli bi stupiti u kakovu službu i medju onim strankama, koje bi bile voljne namješteni ih. — Zato neka izvole slati svoje ponude upravništvu „Zarje“ oni reflektanti, koji imaju rada zadati i oni koji su voljni raditi. Pripominje se, da svaki onaj, koji želi raditi mora priložiti svojoj ponudi potvrdu odbora dotične ruske kolonije, da je interesent član kolonije i da je sposoban za mjesto, odnosno djelo, za koje se nudi. — Na taj će se način osigurati, da će djelodavaoci dobiti pouzdane i sposobne stručnjake te uopće sposobne ljude.

UREDNIŠTVO.

PREVODIOCA

za književne prevode s ruskoga na slovenski, srpski i hrvatski jezik i obratno, potrebuje naše uredništvo.

Ponudbe prima:

UREDNIŠTVO „ZARJE“ Celje, (Slovenija), Breg št. 32.

IZVJEŽBANI AGRONOM

ma 26 godina s višom izobrazbom i odličnom kvalifikacijom glede zadnjega poslovanja kod agrikulture nega odjela američkoga liceja u Carigradu, traži u svojoj struci primjerenu službu. Zna također njemački. Cijenjene ponude na upravništvo pod „Agronom“.

INTELIGENTNA UDOVA,

zna računovodstvo; želi dobiti primjerenu službu. Zna dobro šivati kao i druge radove za gospodje. Potpuno vješta njemačkom, poljskom i slovenskom jeziku. Ponude kod upravništva pod „M.“

PROFESOR,

za učenje srpsko-hrvatskog jezika po Berlitzovoj metodi, daje satove za djecu i odrasle posjetom u kuću; prevadja sastavke iz slovenskog i njemačkog na srpsko-hrvatski najčišćim književnim jezikom te po-
učava srpsku-hrvatsku trgovačku korespondenciju. —

Adresa u uredništvu „Zarje“, Breg štev. 32.

CENE INSEATOM:

$\frac{1}{1}$ stran	Din 500.—
$\frac{3}{4}$ „	„ 375.—
$\frac{1}{2}$ „	„ 282.—
$\frac{1}{4}$ „	„ 188.—
$\frac{1}{8}$ „	„ 100.—
$\frac{1}{16}$ „	„ 50.—

ZASTOPNIKI

mesečnika „Zarja“ v Jugoslaviji:

1. Beograd: Centralni biro oglasa, Obilićev Venac, broj 42.
2. Zagreb: g. V. Karjagin, Ilica, br. 83.
3. Ljubljana: Drago Beseljak & drug.
4. Subotica: „Kaja“, novinarski i reklamni biro, Subotica VIII., Miloš Obilića ul. 21.
5. Maribor: Oglasni zavod Ivo Sušnik.
6. Gruž (Dalmacija): Inž. Verigo, Lapad 67.
7. Bolgarija: B. Vevern, mesto Tirново.
8. Carigrad: M. Babadžan.

Prodaja se v vseh knjigarnah, trafikah in na
železniških postajah Jugoslavije.

NOVINARSKI I REKLAMNI BIRO**SUBOTICA VIII.****Mil. Obilića 22****„KAJA“****СУБОТИЦА VIII.****Милош Обилића 22.****НОВИНАРСКИ И РЕКЛАМНИ БИРО**

**Spedicija, prevoz tovorov in pohištva z lastnimi pa-
tentnimi pohištvenimi vozovi**

FERD. PELLÉ-jeva VDOVA CELJE

Prevzame posredovanje carine vsega iz inozemstva došlega blaga.

Brzojavni naslov: PELLÉ CELJE.

Telefon štev. 62.

Издат-во „Национальное Возрождение“

Большая политическая еженедельная газета

РУССКОЕ ДЪЛО

Выходитъ въ Бѣлградѣ подъ редакціей Ал. Ксюнина и Н. Е. Егорова.

Участвуютъ лучшія журнальныя силы.

Корреспонденты въ Гельсингфорсъ, Ригъ, Ревель и Варшавъ.

„ЗАРЯ“ - „ZARJA“

Редакторъ-издатель А. Р. Милевскій.

ВЪСТНИКЪ РУССКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ МЫСЛИ И СЛАВЯНСКОЙ ВЗАИМНОСТИ.

Издается ежемѣсячно въ г. Целѣ на русскомъ, словенскомъ, сербскомъ и хорватскомъ языкахъ.

Пріемъ подписки и объявленій производится по адресу:

UPRAVNIŠTVO „ZARJE“, CELJE, SLOVENIJA, JUGOSLAVIJA.

МІРЪ БЕЗЪ МИРА.

(Опытъ новогодней хроники.)

1922 годъ начался для Европы въ атмосферѣ гнетущаго недоумѣнія и тревоги за будущее. Три года уже молчатъ пушки, а мира въ Европѣ до сихъ поръ нѣтъ. Острый кризисъ міровой войны смѣнился хроническимъ, и измученный міръ до сихъ поръ ожидаетъ мирной жизни, покоя и благосостоянія, утраченнаго съ 1914 года.

Три черты характеризуютъ этотъ послѣвоенный періодъ исторіи. Во-первыхъ, полная неспособность тѣхъ державъ, которыя считаютъ себя руководительницами міра, уладить спорные вопросы и водворить хотя бы какой-нибудь опредѣленный порядокъ въ результатѣ міровой войны. Примѣры тому многочисленны. Лига націй, которая должна была стать всемірнымъ судилищемъ, посредникомъ и связью народовъ, стала чуть не всеобщимъ посмѣшищемъ; авторитетъ ея равенъ нулю, а о совѣщаніяхъ ея даже перестали давать отчетъ въ газетахъ. Константинополь, попавъ въ управленіе тѣхъ же державъ, сталъ ареной дикой спекуляціи, полной анархіи и безнаказанныхъ преступленій, по свидѣтельству талантливаго французскаго журналиста Перно, а турки сумѣли изъ-за малоазійскихъ горъ и пустынь выйти опять на театръ политической жизни, и сами французы договариваются съ Ангорой, какъ съ державой. Наконецъ — самое яркое явленіе — совѣтская власть, которая съ самаго начала заняла непримиримую позицію къ Антантѣ, завѣдомо шла на поводу у нѣмцевъ и теперь отстаиваетъ ихъ интересы, сама уже почти добилась признанія державъ, которыя всего три года тому назадъ называли большевиковъ шайкой разбойниковъ и поддерживали русскихъ патріотовъ въ ихъ стремленіи возстановить истинную Россію. На какой престижъ и уваженіе можетъ претендовать правительство или партія, стоящая у власти, если она не имѣетъ ни принциповъ, ни твердой

линіи поведенія, ни даже пониманія собственныхъ интересовъ, ибо кто же не понимаетъ, что большевики, будь они убѣжденные коммунисты или просто разбойники, одинаково — враги капиталистическаго порядка и тѣхъ классовъ, которые нынѣ выступаютъ въ качествѣ руководящихъ въ Европѣ?

Во-вторыхъ, переживаемый моментъ отличается обостреніемъ взаимнаго соперничества, недоверія и обособленія народовъ, составляя прямой шагъ назадъ даже по сравненію съ XIX столѣтіемъ. Бывшіе союзники окопались и ошетинились, ближайшіе соратники міровой войны — французы и англичане — непрерывно посылаютъ другъ другу черезъ каналъ упреки и угрозы, и дипломаты прилагаютъ послѣднія усилія симулировать продолженіе прежней дружбы. Малые народы охвачены маніей величія и воображаютъ достичь этого, урвавъ у сосѣда хоть одинъ лишній уѣздъ. Даже маленькая Грузія поработила абхазскій народъ, Финляндія пыталась захватить Аландскіе острова, Польша съ Литвой никакъ не могутъ подѣлить между собой Виленскую губернію. Новыя демократіи оказались не менѣ империалистичны, чѣмъ старые императоры.

Въ третьихъ, какъ послѣдствіе первыхъ двухъ — экономическія связи народовъ разорвались даже тамъ, гдѣ онѣ не были разорваны войной, напримеръ, между Австріей и Венгріей, Польшей и Россіей, и жестокий экономическій кризисъ былъ расплатой за всѣ эти ошибки. Невиданная безработица охватила міръ: въ Англіи 2 милліона безработныхъ, въ Америкѣ вдвое больше, русскій народъ вымираетъ отъ голода на богатѣйшемъ черноземѣ, европейцы стонутъ отъ дороговизны и недостатка товаровъ, окруженные замершими фабриками и праздно стоящими судами, которыя отдаются чуть не даромъ желающему на нихъ чтонибудь везти.

Не одна война — причина тому. Корень зла глубже — во всем строе современной культуры и в духе, воспитанном в европейских нациях в течение цѣлаго столѣтія.

Втеченіе столѣтія народамъ проповѣдывали, что экономическіе интересы превыше всего на свѣтѣ: „enrichissez-vous“ стало лозунгомъ не одной буржуазіи. Технический прогрессъ ослѣпилъ очи и усыпилъ совѣсть. Безграничная конкуренція и борьба изъ-за рынковъ стали главнымъ стимуломъ государственной политики, умѣнье захватить въ свои сѣти сосѣда — послѣднимъ словомъ государственной мудрости. Будь то борьба за насущныя потребности, она неизбежна и понятна. Но это — борьба за богатство, за преобладаніе, за эксплуатацію сосѣдей. Притомъ теперь уже не ограничиваются современными потребностями государствъ, заглядываютъ въ отдаленное будущее, захватываютъ колоніи, которыхъ не смогутъ эксплуатировать надлежащимъ образомъ даже дѣти нынѣшнихъ дѣятелей — это резервъ для будущаго. Ставъ на такой путь, аппетиты растутъ безгранично, и никакого примиренія между конкурентами быть не можетъ. Германія возмутила всѣхъ своимъ имперіализмомъ и жадностью, но она только слишкомъ переоцѣнила свои силы и дала рѣшительный толчокъ. Она была лишь болѣе рѣзкимъ прямолинейнымъ выраженіемъ общаго духа, который не исчезъ съ побѣдой Антанты; только уменьшилось количество соперниковъ-победителей міра. Поэтому никакія конференціи на землѣ — будь то въ Вашингтонѣ, въ Каннѣ, Токио или Генуѣ — не могутъ умиротворить міръ.

Другой корень кризиса лежитъ въ привычкѣ Европы жить широко. Культура дала народамъ — даже низшимъ классамъ — такой комфортъ, какой прежде не снился и королямъ. Но эта культура поддерживалась огромнымъ напряженнымъ непрерывнымъ трудомъ и постояннымъ круговоротомъ колоссальнаго мірового капитала. Война не только разрушила массу цѣнностей, она остановила производительный трудъ, прервала круговращеніе капитала, а спекуляція отвратила его отъ производительной дѣятельности на простое посредничество. Разрушенныя войной связи восстанавливаются такъ же медленно, какъ мускулы тѣла, разорванные раной. Между тѣмъ Европа не хочетъ этого признать и съ этимъ помириться. Она, не сумѣвшая избѣгнуть войны, не желаетъ теперь сократиться, вернуться къ простотѣ быта XVIII столѣтія. Сила вещей заставитъ массу сократиться, но новые верхи, созданные войной и спекуляціей, не хотятъ ни съ чѣмъ считаться, развращаютъ своимъ примѣромъ низы и тѣмъ затягиваютъ кризисъ. Отсюда чрезвычайные расходы государствъ, отсюда безконечный выпускъ бумажныхъ денегъ и обезцѣненіе валюты и все большее погрязаніе въ тинѣ. Европа похожа

на прокутившагося барина, у котораго перезаложено имѣніе, который окруженъ ростовщиками и завтра вылетитъ въ трубу, но сегодня онъ еще хочетъ играть барина и продастъ свой скотъ, закладываетъ серебряныя ложки и ставитъ послѣднюю карту, чтобы еще обмануть себя и міръ иллюзіей богатства и престижа. Кредиторы-американцы знаютъ цѣну этому престижу и потому прежде путешествія на конференцію въ Геную уже ставятъ условія, чтобы безпутный баринъ сократилъ свои арміи, пересталъ выдавать все болѣе водянистыя векселя-кредитки и не моталъ своихъ денегъ.

Поперекъ пути къ исправленію положенія стоятъ и господствующіе демократическіе предрасудки. Здѣсь опять мы наталкиваемся на разочарованіе въ демократіи: она оказалась ничуть не менѣе расточительной, чѣмъ старая аристократія, и еще менѣе способной поправить свое пошатнувшееся благосостояніе. Сознаніе своей силы, пріобрѣтенное опытомъ войны, которая велась цѣлыми вооруженными народами, вселило въ массы желаніе улучшить свое положеніе — вполне законное и понятное. Но оно сразу повело къ сокращенію количества и интенсивности труда какъ разъ въ моментъ, когда нужно было бы наибольшее его напряженіе, чтобы залѣчить раны, нанесенныя войной. Мы знаемъ, какъ пала производительность труда всюду, чтобы уже не повторять про легендарное бездѣлье и распушенность Совдепія. Народъ страдалъ отъ дороговизны, отъ безтоварья и не понималъ, что въ его собственныхъ рукахъ средство борьбы со зломъ, даже съ самой спекуляціей, ибо она — лишь плодъ обстановки. Соціализмъ, который позировалъ какъ провозвѣстникъ новаго наиболѣе производительнаго общественнаго строя, выродился въ свою противоположность, какъ будто во славу и оправданіе схемы Гегеля, отъ котораго исходилъ К. Марксъ.

Демократическія учрежденія со своей стороны мѣшали врачеванію кризиса. Во-первыхъ, тамъ, гдѣ господиномъ положенія является масса, приходится считаться съ ея желаніями, интересами и даже предрасудками. Когда американцамъ предлагали способы ликвидаціи кризиса путемъ конверсіи европейскихъ долговъ, то они отвѣчали, что не могутъ этого сдѣлать, такъ какъ общественное мнѣніе въ Штатахъ высказывается противъ этого, что было совершенно вѣрно для этой республиканской страны. Но французскія, тоже республиканскія газеты съ негодованіемъ возражали, что нельзя же дѣлать судьей въ труднѣйшихъ финансовыхъ вопросахъ толпу невѣжественныхъ людей, изъ которыхъ каждый видитъ только свои мелкіе интересы, что тоже совершенно вѣрно.

Съ другой стороны, одно изъ первыхъ требованій нынѣшняго кризиса — сокращеніе государственныхъ бюджетовъ и прежде всего чиновничества.

сильно разросшегося за время войны. Однако эта мѣра, лишая хлѣба и привилегированнаго положенія толпу людей, грозитъ погубить репутацію всякаго парламентскаго дѣятеля, который ее предложитъ, а министры рискуютъ при этомъ своими портфелями. — „Нужно имѣть мужество быть непопулярнымъ“, — говорятъ теперь во Франціи и цитируютъ, какъ героя, какого то министра, который сумѣлъ свои штаты довести до размѣровъ довоеннаго времени. Но такихъ героев мало во всѣхъ парламентскихъ странахъ, и вотъ почему продолжаютъ безумныя государственныя траты, которыя вызываютъ новые выпуски бумажныхъ денегъ, а послѣднія — новое вздорожаніе жизни, отсюда новыя требованія повышенія жалованія, новые выпуски и т. д. Австрія переживаетъ такой кризисъ каждый мѣсяцъ, но даже строгая работающая Германія теперь стала на ту же дорогу, и ея минувшія желѣзнодорожныя забастовки — этапъ на томъ же роковомъ пути.

Наконецъ, современныя, въ значительной степени выродившіяся парламентскія учрежденія открываютъ политическимъ дѣятелямъ путь къ участию въ разныхъ финансовыхъ предпріятіяхъ, обогащающихъ ихъ при помощи всякихъ синекуръ, за которыя въ парламентѣ проводятся мѣры, угодныя биржевымъ дѣльцамъ, или тормазятся негодныя имъ. Извѣстно, что германское правительство не смѣетъ даже брать налоговъ со своихъ финансовыхъ дѣятелей въ той мѣрѣ, въ какой они могли бы платить. Эта связь политики съ биржей — одна изъ язвъ нашей эпохи, растлѣвающая политическій міръ. Но она вредна еще тѣмъ, что отвлекаетъ на путь политики съ ея легкимъ обогащеніемъ и показнымъ блескомъ талантливыхъ людей, которые были бы полезны на производительной работѣ. Америка, уже прошедшая свои первыя стадіи демократизма, къ счастью дошла до сознанія вреда этого, и теперь тамъ всѣ энергичные дѣльные люди идутъ въ промышленность, политикой занимаются дѣльцы второго сорта, на побѣгушкахъ у первыхъ, но при широкой децентрализациі правительство и не можетъ сдѣлать много вреда. Отсюда въ Европѣ крайнее развитіе спекуляціи, отсюда непонятные съ виду зигзаги политики хотя бы Ллойдъ-Джорджа, на примѣръ, заигрываніе съ большевиками, поддержаніе совѣтской

власти, которая губитъ Европу вмѣстѣ съ Россіей, но которая общается вліятельнымъ финансовымъ кругамъ великія и богатая милости въ видѣ концессій; для наивныхъ же послѣдователей социалистическихъ сектъ остаются громкія фразы о диктатурѣ пролетаріата, грядущемъ раѣ и т. п. Такъ съ двухъ концовъ европейское человѣчество отвлекается отъ упорнаго производительнаго труда, который одинъ только можетъ спасти міръ, въ область фантазіи и спекуляціи.

Но помимо этого есть еще одна болѣе глубокая психологическая причина невыносимаго положенія. Народамъ нечѣмъ жить духовно. Даже тѣ, кто находится на высотѣ богатства и могущества, чувствуютъ какое-то неудовлетвореніе, пустоту; они ничего не дали человѣчеству, „ни мысли плодотворной, ни гениемъ начатаго труда“... Это сознаніе пустоты нашей эпохи гнететъ всѣхъ безразличія. Оно не ново, но теперь послѣ войны и ея неисчислимыхъ жертвъ оно кажется еще обиднѣе. Вотъ почему нынѣшніе руководители не имѣютъ авторитета въ народѣ, вотъ почему такъ непрочно наша жизнь и цивилизація. Никто въ нее не вѣритъ и никому она поистинѣ недорого. Однимъ комфортомъ не отдѣлаешься и о хлѣбѣ единомъ не проживешь. Это-то и создаетъ почву для большевизма въ полусознательныхъ массахъ. Не будемъ осуждать этого настроенія и не будемъ жалѣть о томъ, что внѣшнюю культуру мало цѣнятъ, — это доказательство, что человѣчество еще не совсѣмъ очерствѣло, что искра Божія тлѣетъ въ немъ и что оно не откажется изъ-за чечевичной похлебki отъ исканія Царствія Божія. Но, конечно, не коммунисты и грубое насилие создадутъ его, это — тоже одинъ изъ великихъ соблазновъ нашей эпохи, признакъ ея кризиса. Только возвращеніе къ истинному идеализму, къ добросовѣстному производительному труду, къ нормальнымъ отношеніямъ между народами поможетъ преодолѣть кризисъ. Мы, русскіе, столь много испытавшіе, лишенные теперь всякой культуры, бродящіе пришельцами среди чуждой и часто враждебной намъ жизни, можемъ лучше всѣхъ понять и оцѣнить вещи и, можетъ быть, по мечтѣ Достоевскаго намъ же и суждено найти то новое общечеловѣческое слово, которое дастъ народамъ новый настоящій міръ.

Н. Езерскій.

БЕНОВА.

Од доба Наполеоновог искрцавања за удар на Италију, Бенова се није више са такимъ интересовањемъ помињала као данас.

Цео свет је сада тамо упро очи, очекујући божанствени спас од целокупног хаоса, који је овладао

светомъ после минулога рата. Лед на срцу код неких се крави, а код неких се још више стеже. Вести, које нам допиру са свих страна, у то нас још више убеђују и дају нам повода, да са извеснимъ песимизмомъ посматрамо досадашњи рад и припреме,

које ће несумњиво имати силнога утицаја и на крајне резултате замишљене конференције у Ђенови.

Многе државе, метнувши на себе после победничкога рата, симпатични епитет Великих Сила, узеше диктаторску позу над свима осталим народима, без обзира, да ли су многи од њих у заједничким напорима допринели својим исполинским жртвама победи, чијим се лаворикама сада само они ките.

Та амбиција из прошлости не да им да спавају. — У тој амбицији, свесно или несвесно, они желе, да спроведу једну од најпотребнијих и најсимпатичнијих идеја целог човечанства.

На сваки начин, под тим условом и многим другим негативним околностима, резултати овога спровођења могу бити пре негативни, него ли задовољавајући. Крв свих народа проливена на војишту за успех и жртве њихове принесене Богу победе, ако се буду у заносу садашње величине занемариле, могу бити у будућности ако не највећи осветници, а оно сигурни узроци њихове пропасти. Век пред овим нас на ово нагони. Силе на Бечкоме конгресу, под фирмом вечитога мира и општег благостања, у часу черечења Европе, ради задовољења њихових амбиција, — расплинуше се као сапунов мехур са појавом Наполеона на обали Фванцуске. И, крв је морем потекала. Истина 1815. године заустављена, да би се тачно опет после сто година, као никада у историји народа, још више пролила.

Једнога онда занемаренога Наполеона сада нема; али се у персонификацији сада називу више њих, који могу имати силнију улогу. Они се сада јављају не у улози и значају једнога човека; већ у правима и улози читавих занемарених народа.

Крв слободних америчких синова, проливена на грудима придављене Француске у одбрани њене слободе и слободе оних „великих“, који то сада у префињеном гесту занемарују само позивом њихових потомака на конференцију и учинила је, да Америка још финијом одлуком буде *резервисана*.

Француска је ипак до сада показала величину своје улоге, која је достојна проливане крви њених узоритих синова и свих жртва поднесених за победу над завојевачем, који је први забо мач у њено срце, да би преко ње овладао светом.

Тигар и Бријан су горди, да би Поенкаре довршио; или ће и он отићи њиховим стопама за славу и част Француске!

Француска је опет прикљештена. Њен еластични геније се камени; крила му се чисто ломе — он под теретом силно трпи!... Али дух Гамбете, Тијера, Ига и садашњи напори достојних потомака мора победити, јер је правда и морални закон на њеној страни.

Бивши штићеници бившега Цесара, пливајући радосно у мору нечовјештва и ужаса, угледали су

своју моћ у авети, која постепено обузима доскорашње њихове непријатеље.

Они већ себе гледају, како у пози бораца за спас и слободу човечанства, седе раме уз раме истинских пријатеља његових, гледају задовољно своје жидовске браде, што су успели, да их ти исти људи не узму бар на одговор за почињена недела и проливену крв толико невиних људи, који су се борили баш за исту данашњу победу. Они су још и дрски, претећи својим црвеним армијама човечанству, да ће му оне једино и донети слободу и благостање. Они не увиђају у своме безумљу пакао и смрт, у које су бацили ти исти црвени крволочници својим бестијалним режимом читаве милијуне своје рођене браће.

Рушећи вековне тековине једнога бескрајно великог и племенитог народа, уништавајући му цео систем његовог живота и најсветијих идеала — они мисле, да ће и остали паметни свет моћи омађијати оваким радом, уз припомоћ неисцрпних рудника злата и платине.

Можда им је ово код неких и помогло, те су они и могли бити позвани у Ђенову. Али баш тај позив, као једна од најмрачнијих тачака Ђеновске конференције, и даје нам повода овоме писању; јер је у суштини и сувише неправедна и цинички се кези према целој руској нацији, који није питан за све ово, нити је имао част, да буде бар позван заједно са својим тиранима.

Милијуни што су помрли од глади због бољшевичког пакла, милијуни који умиру и који ће тако исто умрети, неће дозволити истинским борцима за слободу и права човека, да они буду гробари једнога народа, који је досада поднео највише жртава у борби противу завојевача и садашњих његових ренегата. Они ће увидети, да је улога Љенина и Троцкога у уништавању рускога колоса, као најмоћнијега, само наставак прекинуте отворене борбе германскога демона, који ће своје завојевачке насите и прикривене чељусти показати онога тренутка, када овај колос буде без моћи и безопасан. Они ће најзад увидети, да је јака и велика Русија са својим племенитим народом без освајачких и завојевачких аспирација најбоља гаранција за мир и економско благостање, као и прави Гордијев чвор сваким завојевачким тенденцијама.

Такви искрени борци морају имати и пре и за време Ђеновске конференције прву и најмоћнију реч.

У противном ова конференција биће недоношче краткога века и мањег значаја од прошлих конгреса и садашњих удружења.

Ђеновска конференција не може имати, дакле, виши смисао и јачи значај, ако се на њој буду чули само захтеви великих и моћних; већ на против, у њој морају бити заступљени и сви остали народи, који су највише патили и пате за своју слободу и

слободу и мир целогa човечанства и којима истински, па било да су велики или мали, лежи на срцу ово.

Ђенова може бити значајна у историји по добру, а не по злу, ако се у њој буде радило за добро човечанства, а не за интересе и амбиције појединих, или чак и за рехабилитацију оних народних крвопија, којима је место тамо, где им одреди суд онога народа, кога су они под маском револуције убијали, пљачкали, бесчастили, давили и глађом угушивали.

Ђенова мора бити збориште свих народа, чији су преставници најидеалнији људи са чистим рукама и јаким моралним законима.

У Ђенови не може бити збор појединих диктатора, који ће се расплинути појавом и с правом резервисаних, запостављених и увређених народа.

Ђеновска конференција не сме још од сад бити хамелеон, који се мења из политичке у економску конференцију и из ове у фаворит Љенинов и Троцков.

Она треба да има пред очима само главну задаћу — консолидовање политичког и економског стања свих народа и, за љубав тога, мора учинити једном крај свима узроцима, који ометају ово остварење, па макар то био и Троцки у стотину униформи црвенога генералисима, који је у безумном заносу опита дефетистичких будалаштина, довео један највећи и најплеменитији народ до ивице пропасти.

Србин.

ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ БОЛЬШЕВИЗМА.

Для того, чтобы правильно разбираться въ происходящемъ въ Россіи и съ Россіей, и чтобы въ связи съ этимъ выбирать вѣрные пути, ведущіе къ восстановленію нормальной жизни русскаго народа необходимо отчетливо представить себѣ, если не картину, то схему прошлаго, уяснить суть настоящаго и только на этомъ основаніи строить тѣ или другіе планы. Всякая предвзятость въ прошломъ и будущемъ должна быть отброшена.

Необходимость сказаннаго вытекаетъ изъ того, что несмотря на сотни печатныхъ правдивыхъ разъясненій, даже у большинства русскихъ людей, не говоря объ иностранцахъ, существуетъ невѣрное представление о смыслѣ и сущности происходящаго, а потому легко ожидать, что и дѣйствія ихъ будутъ итти въ разрѣзъ съ тѣмъ, что необходимо въ дѣйствительности.

Прорезулируемъ то, что извѣстно, безъ всякихъ прикрасъ, измышлений и невольныхъ искаженій, а потому схематично, ибо при детализации — невѣрности неизбѣжны.

Что такое представляетъ изъ себя такъ называемый „большевистскій переворотъ“, что его вызвало къ жизни и каковы были его цѣли?

Никакой не только всемірной, но даже русской „соціальной“ революціи этотъ переворотъ не имѣлъ и не могъ имѣть ввиду. Главные его виновники лучше другихъ знали и понимали это и, если не смѣялись, то должны были смѣяться въ душѣ надъ тѣми, кто такъ близоруко понималъ событія.

Большевистскій переворотъ былъ однимъ изъ эпизодовъ міровой войны, былъ подготовленъ и умно организованъ тѣми, которые хотѣли побѣдить, но не могли этого достигъ одними чисто-военными средствами, т. е. нѣмцами. Произведенъ онъ былъ наемниками и, быть можетъ, противъ расчетовъ и

желаній этихъ послѣднихъ, ибо для нихъ было лучше, — и они не могли этого не сознавать, — не брать въ руки власти.

Изъ сказаннаго, однако, не слѣдуетъ выводить заключеніе, что большевистскій переворотъ былъ наноснымъ, случайнымъ явленіемъ для Россіи. Идея его выполненія, возможность выполненія и способъ родились изъ того состоянія развала, въ которое десятками лѣтъ постепенно приходила и, наконецъ, была повергнута войной жизнь народовъ, составлявшихъ прежнюю Россію, и были основаны на серьезномъ знакомствѣ со всей русской обстановкой. Однако, послѣднія ступени и формы этого развала были опредѣлены сознательной волей нѣмецкихъ стратеговъ и политиковъ. Нѣмцамъ во что-бы то ни стало надо было, когда мобилизовавшіеся постепенно враги зарылись въ землю и стали неуязвимы даже для чудесъ нѣмецкой военной техники, найти способъ или побѣдить, или выйти изъ воды сухими: надо было прибѣгнуть къ разложенію фронтовъ своихъ противниковъ.

На бельгійскомъ, французскомъ, итальянскомъ фронтахъ это почти совсѣмъ не удавалось, ибо въ народахъ, ихъ создавшихъ, находившихся на высшей относительно ступени соціального развитія, разлагающая работа наемныхъ предателей, конечно, значительнаго успѣха не имѣла. Русскій же народъ въ массѣ по своему низкому соціальному и общественному развитію, по своему, склонному къ идеализму и довѣрію характеру, и при созданной войною обстановкѣ, долженъ былъ быть хорошимъ объектомъ для работы провокаторовъ, — и этимъ воспользовались. Найти предателей всегда было легко: это ферментъ международный, „планетарный“; надо лишь было знать, гдѣ искать. Нѣмцы многое давно знали — и нашли.

Работа разложенія солдатскихъ массъ на фронтѣ, начавшаяся въ 1919 году, стала давать желательные результаты: въ 1916 году онъ потерялъ свою психологическую устойчивость, и внутренняя дисциплина начала ясно падать, хотя снаружи это еще не проявлялось ярко. Однако достигнуть полного рѣшенія задачи, — уничтоженія этого фронта, не удалось. Подошла, безъ сомнѣнія совѣмъ не находившаяся въ связи съ работой провокаторовъ на фронтѣ, вызванная естественнымъ ходомъ событій и форсированная войной февральская революція 1917 года.

Работа по разложенію фронта и тыла вступила въ самую критическую фазу. Съ одной стороны, сопровождающее всякіе исторически-создающіеся перевороты временное ослабленіе административнаго и хозяйственнаго аппаратовъ страны и отсутствіе устойчиваго общественнаго порядка облегчали продолженіе дѣла разложенія арміи и тыла, съ другой, устраненіе старыхъ грѣховъ и возможность установленія новаго, оздоравливающаго порядка въ странѣ могли положить конецъ работѣ разложенія и свести на нѣтъ все сдѣланное. Началась судорожная борьба. Вышедшая при февральскомъ переворотѣ изъ строгой конспираціи работа растлителей въ борьбѣ съ т. н. временнымъ правительствомъ или, вѣрнѣе, съ тѣмъ, что оно могло бы дать, начала выливаться въ открытыя вспышки возстаній темныхъ массъ, руководимыхъ большевиками. Борьба шла съ переменнымъ счастьемъ: то, казалось, одерживали верхъ еще скрыто руководимыя большевиками движенія, то — силы порядка (апрѣльскія демонстраціи, тарнопольское наступленіе, мятежъ 3 іюля, походъ Корнилова на Петроградъ и т. д.). Русскій фронтъ, хотя и сильно ослабленный, хотя пассивный, все таки стоялъ и угрожалъ нѣмцамъ несмягченной опасностью ввиду нарашенія силъ противниковъ на западныхъ фронтахъ.

Наконецъ, несмотря на всѣ колебанія временнаго правительства, въ сентябрѣ-октябрѣ 1917 г. на восточномъ горизонтѣ Германской коалиціи всталъ во весь ростъ призракъ „учредительнаго собранія“, — этотъ „нѣкто въ сѣромъ“, который совершенно разрушилъ спокойную увѣренность ея въ отношеніи востока. Настоящій ужасъ сталъ охватывать стратеговъ центральныхъ державъ: что, если вдругъ, пройдя черезъ ворота „учредительнаго собранія“, опускавшаяся десятками лѣтъ Россія найдетъ источники силъ и оздоровленія? Подъ угрозу ставилось все достигнутое, а съ нимъ — и судьба центральныхъ державъ. Если полной парализаціи значенія русскаго фронта не удалось достигнуть даже въ періодъ „междоцарствія“, то что же ожидаетъ страну и Европу, когда появится новый факторъ: русское учредительное собраніе? На такой рискъ, особенно при ухудшавшемся на западѣ по-

ложеніи дѣлъ, нѣмцамъ идти было невозможно. Учредительнаго собранія въ Россіи допустить было нельзя.

И для этого оставалось одно средство у Германіи, — средство, вовсе не входившее въ первоначальные планы: устранить возможность учредительнаго собранія, и тѣмъ повернуть Россію въ русло длительной, полной анархіи. А для этого нужно было свергнуть „временное правительство“. Свергнуть его поворотомъ назадъ не было никакой тогда возможности, ибо старое развалилось и лежало во прахѣ. Оставалось для этого использовать большевиковъ, хотя для послѣднихъ это было и рискованно, почти безнадежно и, въ личныхъ интересахъ ихъ главарей, — нежелательно. Однако, выхода не было: какъ Іуда, взявъ 30 сребренниковъ, неизбежно дошелъ до веревки, такъ и тутъ шайка предателей неизбежно должна была лѣзть въ петлю безъ особенныхъ шансовъ на благополучный исходъ, но въ сознаніи невозможности уклониться и со слабыми надеждами на случайное индивидуальное спасеніе въ минуту паники при общей катастрофѣ.

Дана была команда, большевики пошли въ безумную для нихъ тогда атаку. Гнилая въ своемъ существѣ стѣна „Временнаго правительства“, ни на что не опиравшагося и перегруженнаго наслѣдіемъ грѣховнаго прошлаго, подалась легче, чѣмъ думали нападавшіе, и они очутились „побѣдителями“ на развалинахъ чего то, чрезвычайно большого. Судьба „Учредительнаго собранія“ была рѣшена. Полная неподготовленность къ какой-либо положительной работѣ тѣхъ, сущность которыхъ лежитъ въ злокачественномъ разложеніи, привела большевистскихъ вождей къ полной растерянности. Но вдохновительнѣмцы и этимъ были довольны: заданное было выполнено.

Теперь событія въ Россіи потеряли для нѣмцевъ на нѣкоторое время жгучій интересъ: большевикамъ предстояла задача самимъ расхлебывать ту кашу, которую заварили они по нѣмецкой указкѣ. Активное и пассивное сопротивленіе интеллигенціи, въ частности въ ноябрѣ и декабрѣ мѣсяцѣ 1917 г., дѣлали положеніе, казалось, безвыходнымъ, но отступленія не было: захватившіе въ свои руки рычагъ государственнаго аппарата понимали, что шагъ назадъ — для cadaго изъ нихъ не политическая (это еще куда бы ни шло), а физическая смерть. И вотъ съ начала 1918 года начинается отчаянная борьба между неимѣющими отступленія звѣриными силами, защищающими въ отчаяніи свою жизнь, и никогда неспособной къ упорной борьбѣ русской интеллигенціей, къ тому же утомленной почти четырехлѣтними переживаниями войны. Желаніе спастись отъ смертельной опасности укрѣпляетъ и безъ того упорную волю предателей Россіи,

и волевой импульсъ въ борьбѣ закрѣпляется на ихъ сторонѣ, Утомленная, безвольная масса интеллигенціи, хотя и оказываетъ пассивное сопротивление, но ясно начинаетъ сдавать свою позицію. Политически аморфныя народныя массы фактически стоятъ въ сторонѣ отъ этой борьбы: онѣ готовы пойти за тѣми, кто покажется имъ побѣдителемъ, ибо отъ послѣдняго лишь можно ожидать „мира“, по которому изстрадалась не для активной борьбы созданная душа простого человѣка. У ищущихъ спасенія демагоговъ начинаетъ появляться надежда на выходъ изъ смертельной опасности. Необходимо использовать и заставить работать тотъ государственный аппаратъ, разбитъ который было

до сихъ поръ ихъ задачей. Создается дьявольскій, но жизненный планъ: продолжая привлекать на свою сторону или по крайней мѣрѣ успокаивать народныя массы перспективой небывалаго еще „мира“, пустить входъ остановленный государственный аппаратъ при помощи силы, до сихъ поръ его двигавшей, — сдающейся интеллигенціи, а когда механизмъ заработаетъ, то отдѣлавшись, отъ этой, все таки опасной въ будущемъ своей относительной сознательностью силы, замѣнить послѣднюю другими послушными силами собственного производства и воспитанія.

(Продолженіе слѣдуетъ.)

А. Рязанскій.

ИЗЪ ЛЕГЕНДЪ НАШЕГО ВРЕМЕНИ.

Свирѣпо бушуетъ свинцовое море. Сѣдые гребни съ яростью мчатся на берегъ, разливаютъ свои кипящія воды по песчаной отмели и, какъ дерзкій вызовъ судьбѣ, швыряютъ брызги въ хмурое небо. Вѣтеръ, неся обрывки соленой пѣны, звѣремъ налетаетъ на черные кипарисы, окаймляющіе дорогу; но прямые, какъ погребальныя свѣчи, стоятъ они и только наклоняютъ свои вершины подъ его напоромъ, точно печально киваютъ отягченными горемъ головами. Дорога змѣей вьется по склону горы и все выше и выше подымается отъ моря туда, гдѣ шумятъ по ущельямъ высокія сосны, и бѣлымъ привидѣніемъ маячатъ въ отдаленіи среди нихъ стѣны и постройки монастыря.

А по дорогѣ идутъ и идутъ... Скрипъ колесъ, ржаніе лошадей, ревъ верблюдовъ, крики и понуканія, плачь и стоны стоятъ въ воздухѣ. То движется безконечная лента бѣженцевъ съ береговъ тихаго Дона и благословенной Кубани, изъ калмыцкихъ степей, съ низовьевъ Волги-матери, съ палимыхъ солнцемъ площадей и улицъ Новороссійска. Все брошено позади: родина, достояніе, надежды и упованія, мирный домашній очагъ и любимые, родные, близкіе люди; брошено на произволъ озвѣрѣвшей толпы насильниковъ и чужеземцевъ — служителей красной звѣзды, заповолившихъ истерзанную Россію, брошено на неизвѣстное, на ужасъ и позоръ. И толпы мужчинъ, женщинъ, дѣтей идутъ, идутъ куда-то, на невѣдомое, подобно тучамъ, гонимымъ вѣтромъ.

Гдѣ вѣра? Гдѣ надежда? Гдѣ проблескъ свѣта? Десятилѣтній мальчикъ — одна изъ безчисленныхъ песчинокъ, влекомыхъ этимъ безконечнымъ потокомъ, сидитъ на камнѣ у поворота дороги и безучастнымъ взоромъ слѣдитъ за калейдоскопомъ двигающихся мимо него людей, тѣлъ и животныхъ. Его лицо изнурено и покрыто грязью; костюмчикъ,

затѣйливый, франтоватый когда-то, обличающій заботу и любовь зажиточныхъ родителей, теперь испачканъ и порванъ.

Вѣтеръ унесъ его шапку и треплетъ давно неподстриженные волосы. Никто не оглянется на него, никому нѣтъ до него дѣла; ни одной близкой души... Мать — она осталась по дорогѣ, — лежитъ бездыханная въ жалкой лачужкѣ придорожнаго аула.

Она не перенесла страданій, выпавшихъ на ея долю, она ушла отъ него, повѣсивъ слабѣющей рукой на грудь ему золотой крестикъ — единственное свое достояніе. Съ послѣдней слезою отлетѣла ея душа, и бѣдное измученное тѣло успокоилось навѣки.

Какъ онъ плакалъ, какъ цѣплялся за ея трупъ, какъ умолялъ не разлучать его съ нею. Но чужіе люди оторвали его отъ материнскихъ мертвыхъ объятій — не оставаться же ему одному въ затерянной лачугѣ! А теперь никому до него нѣтъ дѣла. Онъ ужъ и не плачетъ больше. Слезы высохли въ глазахъ, и только гдѣ-то въ груди невыносимо жжетъ и давитъ какой-то тяжелый комокъ, да ѣсть хочется, ахъ, какъ хочется! Со вчерашняго вечера ни крошки хлѣба не было у него во рту. И гдѣ его достать? Голодъ, страшный голодъ вокругъ!

Въ окрестныхъ деревняхъ все съѣдено, все перехвачено прошедшими раньше людьми. Страшное время! Даже монахи въ бѣлѣющемъ между соснами монастырѣ не запомнятъ такого. А они давно здѣсь поселились: помнятъ турецкую войну, когда злой врагъ прогналъ ихъ, только что успѣвшихъ обстроиться въ этихъ дѣвственныхъ лѣсахъ, и сжегъ съ такимъ трудомъ воздвигнутый ими храмъ Живому Богу. Но и тогда, уйдя въ глубь лѣса, въ горы, они унесли съ собой часть своихъ запасовъ, и Мать Божія хранила ихъ отъ голода. И вотъ, дали они тогда Пресвятой Дѣвѣ обѣтъ ни одного

странника не отпускать изъ обители, не накормивъ и не снабдивъ на дорогу хлѣбомъ. И точно въ награду за это послала имъ Пречистая благоденствіе. Вернулись они на прежнее пепелище и снова одстроились, и возродилась изъ пепла обитель. Трудились они въ потѣ лица, отдыха не знали, и расцвѣла обитель, какъ Кринъ дальній. Всего стало у нихъ въ изобиліи: виноградники вились по склону горы, сѣдя маслины распушили свои благовонныя вѣтви; апельсины и лимоны зачервонѣли въ темной зелени, переплетаясь съ лаврами и миртомъ. Такихъ овощей, такихъ плодовъ и ягодъ, розъ и лилій, какія произрастали въ обители, нельзя было найти и въ дальнемъ Батумѣ. Птичники полны были всевозможною домашней птицей; отъ мычанія коровъ и блеянія овецъ дрожалъ воздухъ, когда пастухи-монахи загоняли стада съ тучныхъ подгорныхъ пастбищъ въ каменные хлѣва, гдѣ рѣкою лилось молоко, желтое какъ слоновая кость.

Крѣпкія каменные кельи построили себѣ монахи; а надъ всѣмъ этимъ изобиліемъ вознесся своими главами въ синее небо великолѣпный бѣлый храмъ — великое твореніе рукъ человѣческихъ, и засіялъ подъ яркимъ южнымъ солнцемъ, утопая въ бархатной зелени елей и сосенъ, сбѣгающихъ къ подножію горы, туда, къ самому лазурному морю.

Такъ было. И прославляли монахи любвеобиліе и благодать Пресвятой Богородицы, и свято соблюдали свой обѣтъ. Но настали черные дни: разбои и грабежи, междоусобія и брань покрыли все окрестъ. Подеозъ прекратился, поля не засѣяны,

работы на нихъ остановились. Запасы всѣ, живность и рыба — все сѣдено, все роздано; а что не роздано, отнято силою.

Сегодня еще игуменъ монастыря собралъ по просьбѣ келаря всю монастырскую братію и съ сокрушеніемъ объявилъ ей, что запаса хлѣба осталось всего на три дня; что надо подѣлить весь хлѣбъ на малыя порціи, каждому на каждый день, и если не сжалится Святая Заступница, когда изсякнетъ послѣднее, придется разбрестись всѣмъ за пропитаніемъ, а можетъ быть и умереть гдѣ-нибудь въ лѣсу отъ голода.

И вздохнувъ глубоко, отдалъ приказъ игуменъ отнынѣ прекратить выдачу странникамъ пропитанія: и самимъ, молъ, нечѣмъ прокормиться.

Понурые разбрелись монахи отъ своего пастьера, и забились въ свои келіи, и вознесли молитвы о помощи Владычицѣ. — Былъ въ монастырѣ старецъ, молчальникъ великій. Сердцемъ почувствовалъ онъ, что нарушенъ обѣтъ, данный братіей. И узрѣла съ трепетомъ братія, какъ бѣжалъ старецъ изъ стѣнъ монастырскихъ, какъ карабкался онъ, немощный, по крутымъ откосамъ горы, цѣпляясь за плющъ и ліаны, свисавшіе съ вѣтокъ деревьевъ, и и все оглядывался назадъ, скорбно было блѣдное лицо его, и глаза горѣли нездѣшнымъ огнемъ, и складки мантии, какъ черныя крылья, развѣвались по вѣтру. Когда донесли объ этомъ игумену, поникъ онъ головою, но не отмѣнилъ своего приказа, ушелъ въ свою келію и заперся въ ней.

(Продолженіе слѣдуетъ.)

Н. Доннеръ.

Zadružna banka v Splitu, podružnica Maribor

Poštni ček. račun 12.263

CENTRALA SPLIT

Telefon 127

Podružnice: Maribor, Novi Sad, Zagreb.

Afilijacije: Zadružna banka Rijeka, Zadružna štediona Trst.

Delniška glavica K 50.000.000.—

Sprejema vloge na hranilne knjižice in žiro račune
proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
valute, devize in dovoljuje vsakovrsne kredite.

Borzne transakcije najkulantneje.

Tvornica kemijskih produkata u Hrastniku, Slovenačka

Kristalna soda
Gorka sol — prosta
Natrijeva šalitra
Zelena galica
Vapno

Solna kiselina
Zemljane boje
Crnila svijlu vrsta boja
Parketno vošćilo
Glauberova sol kalc. i krist.

Lužina za pranje rublja
Kalieva šalitra
Koščani i rudni superfosfat
Sumporna kiselina
Dušična kiselina

„NEOSAN“ krema za cipele
Modrilo za rublje u tekućini,
kockama i krugljama
Druge kemičko-tehničke specijalitete

ТРЕБУЮТСЯ ДЕНЬГИ

или приглашается сотрудникъ для расширенія русскаго издательскаго дѣла.

Дѣловыя предложенія и справки направлять на имя:

ANDR. MILEVSKI, Celje, Slovenija, Breg. šte. 32.

„IMPEX“

EKSPORT - IMPORT LJUBLJANA

Les, žito, moka, živina, meso, seno,
železo, umetna gnojila. 3-2

A. & E. Skaberné

Ljubljana.

Uvoz in prodaja vsakovrst-
nog manufakturnog blaga. 6-2

Na novo ustanovljeni
FOTO-ATELJE
kakor tudi oddetek
za povečanje slik.

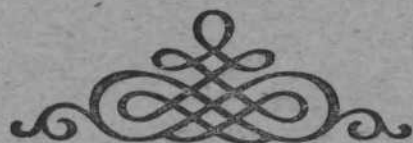
Fotograf Kunšek
CELJE, Cankarjeva ulica 9.
1-1

**Vedno najfinejše
angleško blago!**

Vsakovrstne športne, lovske,
promenadne in salon. obleke
izgotavlja po najmodernejšem
kroju točno in solidno

MAKS ZABUKOŠEK
Celje, Cankarjeva ulica št. 2.

Модни салон за господе
Макс Забукошек
Целје, Цанкарјева улица 2
4-2

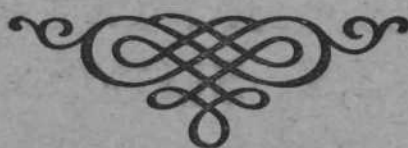

Opalograph

najbolji i najidealniji
umnožavajući aparat
sadanjosti.

Tražite prospekt i uzorke štampe.

The Rex Co., Ljubljana

3-2

Automobilni in
kolesni materijal.
Pnevmatika.
Automobili, moto-
cikli, kolesa.

J. GOREC
LJUBLJANA

Gospodarska cesta 14
Vegova ulica 8
10-1

F. KONIG
CELJE

Norimberško, galante-
terijsko, drobnarijsko,
igračarsko
in pleteninsko blago
Veletrgovina!

Na debelo! Na drobno!
Ustanovljena 1885.

6-2

Julius Weiner'ja nasl. Celje

priporoča svojo bogato zalogo vsake vrste steklenine.

3-2

Poštni ček. rač. 10.598

PODRUŽNICA

Telefon štev. 75 in 76

LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE V CELJU

Deln. glavnica 50.000.000 K. **CENTRALA V LJUBLJANI.** Rez. fondi nad 45.000.000 K.

PODRUŽNICE:

v Splitu, Trstu, Sarajevi, Gorici, Mariboru, Kranju, Ptuj in Brežicah.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vredn. papirjev,
valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

PRODAJA SREČKE DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

6-2

Motori polja obrtala

(Drehstrommotoren)

poznate tvornice elektromotora
A. BITTER & COMP.

Cassel (Njemačka)

nudja sa svog skladišta u Zagrebu

**Generalno tvorničko za-
stupstvo za Jugoslaviju**

Akc. dr. jugoslovenske trgovine

„Just“ (tehn. odelenje)

Zagreb, Draškovićeve ulica 13.

Brzjavi: JUST ZAGREB

2-2

NAJFINEJŠI MEDICINAL KONJAK

in vse vrste žganja
iz sadja priporoča

PARNA VELEŽGANJARNA
ROBERT DIEHL
CELJE, SLOVENIJA.

3-2

E. BERNA CELJE

Kralja Petra c. 10.

priporoča svojo veliko
zalogo čevljev

vsake vrste za dame,
gospode in otroke po
vsaki ceni

3-2

ŠTAMPILJE PEČATI

Katalog
franko!

ANTON ČERNE
graveur, Ljubljana
Dvorni trg štev. 1.

12-2

Špecerijska
kolonijalna
in delikatesna
trgovina

I. V. DEČKO
Celje, Glavni trg 10

Podružnica:

Ljubljanska cesta.

12-2

**Kamnoseška
industrijska družba**
Celje-Slovenija.

**Nagrobni spomeniki iz vseh vrst
kamna. Garniture za spalne sobe.
Stavbena dela. Granitni tlak za ulice.**

Kamnolom Cezlak.

6-2

UKAZ

je za vsakega dobrega gospo-
darja, da kupi kjer je najceneje,
radi tega pišite še danes po
ilustrovani cenik z več tisoč
slikami od razne robe na vele-
trgovino in razpošiljalnico

R. STERMECKI
CELJE, ŠT. 354.

12-2